70896

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 27 июль. Чоршанба. № 51 (14349)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ОЛТИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши қарор қилади:

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг олтинчи сессияси 1996 йил 29 август куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси **Э. ХАЛИЛОВ.**

Тошкент шаҳри,
1996 йил 26 июль.

***

Олий Мажлис олтинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилиши назарда тутилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси фуқаролик кодекси иккинчи қисмининг лойиҳаси (иккинчи ўқишда).
2. Нотариал тўғрисидаги Қонун лойиҳаси (биринчи ўқишда).
3. Адвокатура тўғрисидаги Қонун лойиҳаси (биринчи ўқишда).
4. Сиёсий партиялар тўғрисидаги Қонун лойиҳаси (биринчи ўқишда).
5. Ўзбекистон Республикасининг консуллик Устави лойиҳаси.
6. Хориждан маблағларни жалб қилиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси.
7. Фуқаролар соғлиғини сақлаш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси.
8. Уруғчилик тўғрисидаги Қонун лойиҳаси.
9. «Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси.
10. «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси.

Ушбу масалалар билан бир қаторда Олий Мажлиснинг ваколат доирасида кирадиган бошқа масалалар ҳам депутатлар муҳокамасига киритилиши мўлжалланмоқда.

«Камолот»: шаклланиш даври

БОЗОРГА ПУЛИ БОР ЧИҚАДИ

Сир эмас оддийгина тадбир учун ҳам маблағ керак. «Чўнтак»да дурустгина сармоя бўлмагач, ҳар қанча ҳаракатнинг пировардида чуқур «хўрсиниш» сезилади, галдаги тадбирга яна хомий топиш масаласи кўндаланг тураверади. Айниқса, бозор муносабатларига ўтиш жараёнида ёшлар етакчилари қанчалик имконият қидириб, ташаббус кўрсатишмасин гап маблағга бориб қадалгач, яна тўсиқ пайдо бўлиши шундан эди. Бу тўсиқлар ёшларни ижтимоий муҳофазалаш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда истеъдодлиларни қўллаб-қувватлаш каби муаммоларнинг ечилишига халақит берарди.

— Президентимизнинг шу йил 17 апрелдаги «Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармасини ташкил этиш тўғрисида»ги Фармони келажак ворисларига бўлган катта ғамхўрлик, ўз навбатида хайрли иш бўлди, — дейди жамғарманинг вилоят бўлими раиси Икромжон Шарофиддинов. — Умуман, Вазирлар Маҳкамасининг ҳамда вилоят хокимининг кейинги қароридан сўнг ёшларнинг эртанги куни учун қайғурадиган, қўллаб-қувватлайдиганлар сафи кенгайди. Биргина вилоят хокимлиги ҳисобимиздаг 2 миллион сўм маблағ ажратди. Шаҳар ва туман бўлимларимизни ҳам маблағ билан қўллаб-қувватлайдиганлар топилди ва бу эзгу-ишдан ҳеч ким четда қолмаяпти.

Ҳа, бозорнинг талаби шунақа. Унга пули бор киши чиқади. Бугун Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси Наманган вилоят бўлими ўз нуфузини, мавқеини ошириш учун катта имкониятлар туғилди. Шу боисдан айни пайтда жамғармага нафақат ёшлар, балки вилоятдаги тадбиркорлар, ишбилармонлар ҳам мурожаат этишаётир. Янги иш ўринларини барпо этиш, айниқса, ҳунармандчиликка катта эътибор қаратиш жамғарманинг кундалик юмушига айланиб қолди. Шу йилнинг охирига қадар 237 та янги иш ўрни яратиш режалаштирилган.

—Бизга ишонч билдиришди, бизни қўллаб-қувватлашмоқда, — дейди сўзини давом эттириб Икромжон ака. — Энди ҳамма гап уни оқлашда қоляпти. Назаримда ҳаракатларимиз ҳам чакки эмас. Айни пишиқчилик палласида Россиянинг Томск шаҳри ҳамда Свердловск, Тюмень вилоятларидаги йирик фирмалар билан ўзаро шартнома асосида маҳсулот айирбошлашга киришдик. Жўнатилаётган помидор ўрнига қурилиш материаллари оламиз. Шубҳасиз, бу ёшлар учун уй-жой қуриш муаммосини ҳал қилишга бизнинг кўмагимиз бўлади. Ўйлайманки, шу тариқа ёшларда жамғармамизга нисбатан ишонч, самимий муносабат ортиб бораверади...

Дарҳақиқат, сармояни ўз ўрнига сарфлаш, бу борадаги изланиш ва ташаббускорлик қўллаб-қувватлаш бозор иқтисодиётининг талаби. Кўпчиликка бош бўлиш осон эмас. Ёшлар манфаатларини доимий эътиборда тутиш учун эса ёшларга хос ҳаракат ҳам даркор. Жамғарманинг вилоят бўлими ва унинг жойлардаги 500 га яқин жамоатчилик марказидаги таянч бўғини фаоллари интилишлари шундай ҳаракат бошланганлигидан далолат бермоқда.

Одилжон ИНОМОВ,
«Туркистон» нинг мухбири.

«МАРДЛАР ҚЎРИҚЛАЙДИ ВАТАННИ»

«Қўшини бақувват юрт бадавлатдир» деб ёзган эди ҳазрат соҳибқирон Амир Темур ўз тузукларида. Дарҳақиқат, халқимизнинг тинч, осойишта турмуш кечиришига ҳарбийларнинг ўрни беқиёс. Мустақил Ўзбекистонимизни қўриқлаш ватан олдидаги йигитлик бурчини ўтаётган йигитларнинг асл мақсади. Республикамиз Мустақиллигининг 5 йиллик тўйини ҳамма қатори ҳарбий бўлинма хизматчилари ҳам катта тайёргарлик билан кутиб олмоқдалар.

Яқинда Н-Ҳарбий бўлинмада Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жағармаси Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳар бўлимлари ва «Адолат» СДП вилоят кенгаши ҳамкорликда уюштирган мустақиллигимизнинг 5 йиллиги олдидан «Мардлар қўриқлайди Ватанни» деб номланган тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Тадбирни «Камолот» жамғармаси Гулистон шаҳар бўлими раиси Р. Сатторова очди. У ёшларни маънавий камол топтириш, уларни миллий истиқлол руҳида тарбиялаш йўлида жамғарма олиб бораётган ишлари ҳақида гапирди. Шунингдек, «Адолат» СДП вилоят кенгаши П котиби О. Давиров ва Ҳарбий бўлинма зобити У. Саитовлар сўзга чиқиб, ёшларнинг мустақилликни мустаҳкамлаш йўлидаги вазифалари ҳақида фикрларини билдиришди.

Сўнг вилоятдаги ёш, истеъдодли шоирлар Р. Эмин, И. Ботиров, Й. Каримовлар ўз шеърларидан ўқиб беришди.

Асакарлар орасида бўлиб ўтган «Ким биринчи», «Чаққонлар», «Куч бирликда» каби кичик танловларни йиғилганлар завқ билан томоша қилдилар. «Камолот» жамғармаси вилоят бўлими қошида ташкил этилган Шуҳратжон Суяров бошчилигидаги бадиий даста ижро этган шўх қўшиқларни аскарлар оммавий рақс билан қарши олдилар. Тадбир қатнашчилари оддий аскарлар С. Рискулов, О. Назаров, И. Тўқсоновларнинг юрт мадҳи, замин соғинчига тўлиқ қўшиқларини мароқ билан тингладилар.

Шеър, қўшиқ, рақс билан уйғунлашган ушбу тантанали кеча ўз йигитлик бурчини ўтаётган аскарлар хотирасида узоқ вақт сақланиб қолиши муқаррар.

Д. ҚАРШИБОЕВА,
«Камолат» жамғармаси вилоят бўлими раиси муовини.

ҚИЗИҚАРЛИ ЎТДИ

Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси пойтахт бўлими ташаббуси билан шаҳримизнинг энг гўзал истироҳат масканларидан бири — «Мирзо Улуғбек» боғида ёшлар сайли деб номланган ажойиб кеча бўлиб ўтди. Ранг-баранг концерт дастурлари, машҳур қизиқчи Обид Асомовнинг чиқишлари, 5 ёшли Ойбекжоннинг дор ўйинлари томошабинларда чуқур таассурот қолдирди.

Жамғарманинг пойтахт бўлими раиси ўринбосари Зайниддин Қурбоновнинг таъкидлашича шаҳардаги мавжуд II та туманнинг ҳар биридан 250 нафардан ёш йигит-қизлар кечага таклиф этилган бўлиб, асосий мақсад ёшларимизнинг ишдан кейинги бўш вақтларини кўнгилли ўтказишдир.

Энг қизиқарлиси «Тошкент» гуруҳи саҳнага чиққанда давра ўйнаётган ёшларга тўлиб кетди.

Хуллас шу куни куй қўшиққа, рақс-рақсга уланиб боғ ҳар кунгидан ўзгача кўркка бурканди.

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ

25 ИЮЛЬ КУНИ ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ РАИСЛИГИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ БЎЛДИ. УНДА 1996 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА МАМЛАКАТИМИЗДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАРНИНГ БОРИШИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ.

Мажлисда вазирликлар, давлат қўмиталари, корпорациялар, концернлар, компаниялар, бирлашмалар, уюшма ва идоралар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари иштирок этди.

Бугунги мажлис кун тартибига қўйилган масала вилоятларда, вазирликлар, қўмиталар, уюшма, компания, концерн ва идоралар йиғилишларида кўриб чиқилган, деди Ислом Каримов мажлисни очар экан. Биз ана шу масалага якун ясашимиз, олдимизда турган вазифаларнинг қайси жиҳатларига жиддий эътибор бериш зарурлигини белгилаб олишимиз керак. Бунда ресурсларимиз, фойдаланилмаётган имкониятларимизни аниқлаб, уларни ишга солиш йўлларини излашимиз даркор.

Республика Бош вазирининг ўринбосарлари — «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси раиси У. Исмоилов, молия вазири Б. Ҳамидов, Р. Гиниятуллин, шунингдек, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов, «Ўзэлтехсаноат» уюшмасининг раиси Р. Саримсоқов, Ўзбекистон металлургия заводи бош директори А. Фармонов, Олмалиқ кон-металлургия комбинати директори В. Сигедин муҳокама этилган масала юзасидан сўзга чиқдилар.

Мажлисда таъкидланишича, иқтисодиётда амалга оширилаётган таркибий ўзгаришларнинг натижаси ўлароқ, мамлакатда жорий йилнинг биринчи ярмида ички ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 101,4 фоизни ташкил этди. Инфляция даражаси ўтган йилдагига нисбатан икки баравар пасайди. Аҳолининг реал даромадлари 16 фоиз ўсди. Иқтисодиётга хорижий инвестицияларни жалб этиш яхши самара бермоқда. Республикада 2500 га яқин қўшма корхона фаолият кўрсатаётир. Асакадаги «ЎзДЭУавто» Ўзбекистон-Жанубий Корея қўшма корхонасининг ишга туширилиши мамлакат ҳаётида жуда катта воқеа бўлди.

Айни вақтда қишлоқда иқтисодий ислоҳотларнинг самарадорлиги ҳамон пастлигича қолмоқда, мулкнинг ўз эгасини топиши қийин кечмоқда. Корхоналар ўртасидаги ўзаро қарзлар ҳануз камайгани йўқ. Нақд пул эмиссияси Қорақалпоғистон Республикаси, Жиззах, Сирдарё, Қашқадарё, Навоий, Бухоро ва Сурхондарё вилоятларида юқорилигича қолмоқда.

Мамлакатдаги иқтисодий вазиятни таҳлил этганда маълумотларнинг аниқ ва пухта бўлишига аҳамият бермоқ лозим, дея таъкидлади Президент. Масалан, мамлакатда етиштирилаётган гўшт ва сут маҳсулотларининг 80 фоиздан кўпроғи хусусий сектор ҳиссасига тўғри келади. Бу секторда чорва моллари сони ҳам муттасил ортиб бораётир. Ҳисобот тузганда ана шу жиҳатларни — халқ хўжалигининг ҳозирги шароитда кўп укладли эканини назарда тутмоқ шарт.

Корхоналар ўртасидаги дебиторлик ва кредиторлик қарзлари муаммосини олайлик. Нега бу масала ҳамон ҳал бўлмаяпти? Қарздор корхоналарнинг раҳбарлари нима ҳисобидан маош оляпти? Жамоасини нима ҳисобидан пул билан таъминляпти? Ўзингиз ўйлаб кўринг: бу бозор иқтисодиёти талабларига тўғри келадими, ахир? Зудлик билан бу саволларнинг ечимини топиб, муаммони ҳал этиш керак.

Бунинг учун одамларга маош, пенсия тариқасида берилган пуллар банкка қайтиб тушишига эришиш зарур. Акс ҳолда иш ҳақини вақтида бериш учун қўшимча пул чиқаришга тўғри келади. Натижада маҳсулот билан пул ўртасидаги мутаносиблик бузилиб, иқтисодиёт издан чиқиши мумкин. Тўғри, бу қийин масала. Лекин уни ҳал этмаслик мумкин эмас. Бунга барча тоифадаги мутасаддилар —ҳокимлар, вазирлик, қўмита, концерн, уюшма, банк, корхона ва хўжалик раҳбарлари шахсан жавобгардирлар. Чунки пул муаммосини ҳал этиш давлат ҳаётида муҳим аҳамиятга эга.

Амир Темур бобомиз мингта қуруқдан-қуруқ югурадиган одамдан кўра ишнинг кўзини биладиган, фидойи битта инсон минг бора афзал, деган эканлар. Бизга ҳам ана шундай қобилиятли, ишбилармон раҳбарлар зарур, дея таъкидлади Ислом Каримов.

Макроиқтисодиёт — йирик индустрия корхоналарининг барқарор ишлаши мамлакат иқтисодиётида муҳим ўрин тутади. Уларга, умуман, ишлаб чиқарувчиларга бошқа муассасалар, хусусан, банклар яқиндан ёрдам бериши керак. Банк мижозларга хизмат қилиши лозим.

Иқтисодий ислоҳотлар чуқурлашиб борар экан, хусусийлаштиришга янада жиддий эътибор бериш тақозо этилади, Бунда, айниқса, янги иш бошлаган хусусий мулк эгаларига ҳар томонлама ёрдам бериш, уларнинг оёққа туриб олишига кўмаклашиш даркор. Бу эса бозорларимизни ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулот билан тўлдириш имконини беради. Четдан мол олиб келишга ружу қўймаслик лозим. Бу ўша мамлакатларда кимларнидир иш билан таъминлашдир. Шу маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳам ақлан, ҳам маънан ҳеч кимдан қолишмайдиган халқимизнинг, хусусан, ёшларимизнинг қўлидан келади-ку! — деди Президент.

Мажлисда мамлакатимизда пахта ва ғалла етиштиришни кўпайтириш, ғалла ўрим-йиғимини якунлаш, бу йилги пахта ҳосилини уюшқоқлик билан йиғиштириб олиш борасидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди. Жиззах, Сирдарё, Қашқадарё вилоятларида ғалла етиштиришни кўпайтиришга етарли аҳамият берилмагани танқид қилинди.

Август ҳосил тўплашда, кўсаклар сонини оширишда муҳим палла. Халқда асл деҳқон бу ой давомида техникасини даладан олиб чиқмайди, деган гап бор. Бугунги кунда тегишли вазирлик ва уюшма раҳбарлари ҳамда мутахассисларнинг ўрни далада бўлиши, барча пахтакорларга ёрдам бериши зарур.

Биз мустақиллигимизнинг дастлабки йилларида мамлакатимизда тотувлик ва осойишталикка эришишни ўз олдимизга энг олий мақсад қилиб қўйган эдик, деди Ислом Каримов пировардида. Чунки, халқ билан тил топмасдан бу кунларга етишиш қийин бўларди. Бизнинг ютуғимиз шундаки, қийинчиликлар вақтинча эканини тушунадиган, чидамли, ақлли, катта-катта ишларга қурби етадиган халқимиз бор. Бундай халқ билан ҳамма эзгу мақсадларга эришмоқ мумкин.

Президент Ислом Каримов мажлисда катта нутқ сўзлади.

Мажлисда Республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир У. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис раисининг ўринбосарлари, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

СУРАТЛАРДА: йиғилиш пайти.
А. ТЎРАЕВ олган суратлар.
(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисида сўзлаган нутқи

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Ҳар чорак охирида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларга якун ясаш, иқтисодиётда ва ижтимоий соҳада юз бераётган ўзгаришларни мунтазам таҳлил этиш, олдимизга қўйилган мақсад ва вазифалар қай даражада бажарилаётганини баҳолаб бориш изчил анъанага айланиб қолди.

Бу ҳол бизга ислоҳотлар йўлида нима ишлар қилганимиз, қандай ижобий силжишларга эришганимиз ва қанчалик олға кетганимизни рўй-рост аниқлаб олиш имконини беради. Шу билан биргаликда, бу жадал олдинга юришимизга нималар халал бераётгани ва тўсқинлик қилаётгани, заиф томонларимиз, оқсоқ жойларимиз, ҳали ишга солинмаган имкониятларимиз тўғрисида, очиқойдин гаплашиб олишимиз имконини беради. Хуллас, ишларимизнинг аҳволи тўғрисида тўла ва ҳаққоний тасаввурга эга бўлмоғимиз лозим.

Биринчи ярим йиллик натижаларини кўриб чиқаётганда, айнан белгилаб олинган вазифа ва ислоҳотлар йўлидан оғишмай, собитқадамлик билан бориш - муттасил ривожланиш ва олға силжишимизнинг асосий кафолати эканини назарда тутган ҳолда, аввало, республикада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг энг муҳим принциплари ва устувор йўналишлар қандай бажарилаётганини ажратиб олишимиз ва баҳо беришимиз керак бўлади.

Худди шу мақсадлардан келиб чиққан ҳолда, биз ўтган даврда қилинган ишларга якун ясашимиз зарур.

Ҳурматли дўстлар!

Мен, Ўзбекистон мустақиллигининг 4 йиллигига бағишланган тантаналарда (1995 йилнинг 1 сентябри) имкониятларимиз ва истиқболимизга холисона баҳо бериб, 1996 йил, иншооллоҳ, Ўзбекистон учун туб бурилиш ва юксалиш йили бўлади, деб айтган эдим.

1996 йилнинг дастлабки ярим йили якунлари том маънода ҳаётимизда туб бурилиш юз бергани ва иқтисодиётимизнинг жадал ўсиш даври бошланганини кўрсатмоқда.

Ярим йиллик якунларини таҳлил этар эканмиз, Ўзбекистон, ислоҳотларнинг, иқтисодиётни соғломлаштиришнинг дастлабки энг машаққатли ва оғир босқичини босиб ўтди, дейишга барча асосларимиз борлигини яққол кўришимиз мумкин. Ҳуқуқий ва ташкилий-институционал ўзгаришларнинг, жамиятимизда таркиб топган янгича муносабатларнинг мустаҳкам пойдеворига таянган ҳолда иқтисодиётимиз бозор муносабатларига босқичма-босқич, пешма-пеш кириб келмоқда, тобора барқарорлашмоқда ва мустаҳкамланмоқда.

Умумиқтисодий кўрсаткичлар билан биргаликда тармоқлар, аввало, асосий ҳал қилувчи тармоқлар, республика ҳудудлари, иқтисодиётнинг айрим секторлари кўрсаткичлари, молия ва банк соҳасида амалга оширилаётган ишлар кўлами шундан дарак бериб турибди.

Дастлабки ярим йиллик натижаларини рўй-рост ва танқидий кўз билан баҳолаганда, қуйидаги хулосаларга келиш мумкин:

Биринчи хулоса. Бутун иқтисодиётимизни муваффақиятли ислоҳ этишнинг энг муҳим натижаси бўлмиш мустаҳкам макроиқтисодий барқарорликка эришилди. Бу нималарда кўринади? Аввало, пулнинг қадрсизланиш суръатлари кескин пасайди. Инфляцияни жиловладик, унга қарши кураш механизмини топдик ва унинг устидан тўла назорат ўрнатдик, деб бемалол айтишимиз мумкин.

Биз жорий йилда энергия манбалари, транспорт ва коммунал хизмат нархларини эркин қўйиб юбориш бўйича қўлланган чоратадбирлар ва мавсумий ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси, умуман, ярим йиллик бўйича 4 фоиз атрофида бўлгани ва бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан икки баробар кам экани бунинг ёрқин далилидир.

Пул муомаласи мустаҳкамланди. Нақд пул ҳажмининг ўртача ўсиш суръатлари 1995 йил даражасига нисбатан 1,3 фоиз камайди. Муомалага чиқарилаётган нақд пул миқдори - эмиссия ярим йилликда 15,8 фоизни ташкил этди. Ваҳоланки, бу кўрсаткич 1995 йилнинг шу даврида 20,7 фоизга тенг бўлган эди.

Умуман олганда, корхоналар ва давлатнинг молиявий аҳволи мустаҳкамланди. Агар 1995 йили зарар кўриб ишлаган корхоналар сони 630 тани ташкил этган ва биз уларга нисбатан махсус чоралар қўллашга мажбур бўлган бўлсак, бугунги кунда ярим йилликни, бор-йўғи, 58 та корхона зарар кўриб якунлади. Бюджетнинг даромад ва харажат қисмларини шакллантириш бўйича қўйилган вазифалар бажарилди. Бугунги кунда бюджет камомади ялпи ички маҳсулотнинг 2,1 фоизидан ошмайди, 1995 йил натижаларига кўра эса бу кўрсаткич 3,5 фоиз бўлган эди. Республикада бюджет маблағлари ёрдамида ўта муҳим объектлар қурилиши жадал амалга оширилаётганини ҳисобга олсак, бу нечоғлик аҳамиятли эканини кўрсатади.

Иккинчи хулоса. Миллий валютамиз - сўмимиз мустаҳкамланди. Кейинги тўққиз ой давомида сўмнинг АҚШ долларига амалдаги нисбати барқарор бўлиб турибди. Агар 1995 йилнинг ноябрида бир АҚШ доллари 35,3 сўмга тенг бўлган бўлса, шу йилнинг июнь ойида эса 37,6 сўмга тенг бўлди.

Бугунги кунда жамланган олтин-валюта резервларимиз етти ойлик импортни таъминлаши мумкин. Бу Республика валюта биржасида доимий равишда савдо ўтказиш имконини бермоқда. Ярим йилнинг ўзида биржада сотилган валюта миқдори 1,5 млрд. АҚШ долларидан ошиб кетди. Бу бутун 1995 йил давомида алмаштирилган эркин муомаладаги валюта миқдоридан ҳам кўп демакдир. Биз бугунги кунда жорий операциялар бўйича миллий валютамизнинг тўлиқ конвертация-сига кафолат беришимиз мумкин.

Учинчи хулоса. Хусусийлаштириш жараёни чуқурлашди ва кенгайди. У сифат жиҳатидан янгича аҳамият касб этганини ҳам қайд этиш лозим. Агар дастлабки йилларда асосий эътибор масаланинг миқдор кўрсаткичларига, яъни қанча корхона мулк шаклини ўзгартирганига қаратилган бўлса, бугунги кунда хусусийлаштиришнинг сифат кўрсаткичлари асосий талаб мезони бўлиб қолди.

Биз учун бугунги кунда хусусийлаштирилган корхоналар қандай тусга-шаклга кираётгани, улар нечоғли самара бериб ишлаётгани, иқтисодиётга қанчалик наф келтираётгани муҳимроқдир. Агар 1994 йилда ҳиссадорлик корхоналари сони 2900 тани ташкил этган ва асосан ёпиқ турда бўлган бўлса, ҳозир 4,5 минг очиқ турдаги ҳиссадорлик корхоналари фаолият кўрсатмоқда. Расман қайд этилган деҳқон (фермер) хўжаликлари сони 7,5 мингтадан 19300 тага кўпайди. Жорий йилнинг ўзида кичик ва хусусий корхоналар сони 19100 тага кўпайди ва шу йилнинг 1 июлига келиб 83,5 мингтага етди.

Агар олдинги йиллар унчалик катта бўлмаган ва ўрта корхоналар хусусийлаштирилган бўлса, бугунги кунга келиб, йирик корхоналар ҳам мулкчилик шаклини ўзгартирмоқда. Биринчи ярим йилликда акциялар сотувидан 1,7 млрд. сўм маблағ тушди ва бу 1995 йил кўрсаткичларидан 15,6 марта кўпдир. Умуман олганда, хусусийлаштиришдан тушган даромад, тахминан, 3 млрд. сўмни ташкил этди.

Бугунги кунда аксарият корхоналар хусусийлаштирилди. Агар 1993 йили жами корхоналарнинг 39,4 фоизи давлатга тегишли бўлмаган корхона бўлса, 1994 йилда бу кўрсаткич 57,7 фоизга, бугунги кунга келиб эса 82,7 фоизга етди.

1993 йили халқ хўжалигида банд бўлган аҳолининг 48 фоизи нодавлат секторида ишлаган бўлса, айни пайтда уларнинг 70 фоизи мазкур секторда фаолият кўрсатмоқда.

Ҳозирги кунда саноат маҳсулоти ҳажмининг ярмидан кўпроғи, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг 95 фоизи, чакана товар оборотининг 94 фоизи, пудрат ишларининг 61 фоизи нодавлат сектори ҳиссасига тўғри келади.

Тўртинчи. Мўлжалланган инвестиция лойиҳаларининг амалга оширилиши натижасида иқтисодиётда сезиларли таркибий ўзгаришлар юз берди.

Кўпгина хомашё ресурсларининг саноат қайта ишлови ошгани ижобий силжиш экани шубҳасиздир. Тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш улуши кўпайди, уларнинг кўпчилиги рақобатга бардошли бўлиб қолди. Агар 1993 йили тайёр маҳсулот, саноат ишлаб чиқариши умумий ҳажмининг қарийб 45 фоизини ташкил этган бўлса, жорий йилда у 65,6 фоизга етди.

Иқтисодиётимиз қиёфасини ўзгартираётган соҳаларгина эмас, унинг ташқи омиллардан дахлсизлигини, қолаверса, ялпи миллий маҳсулот ўсишини таъминлаётган соҳалар ҳам жадал ривожлана бошлади. Биринчи ярим йилликда автомобиль саноати тез суръатлар билан тараққий этди, унинг ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йил даражасига нисбатан 6 баробар, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги - 34,4 фоиз, асбобсозлик - 24,2 фоиз, кимё ва нефть кимёси - 15,3 фоиз, станоксозлик ва асбоблар ишлаб чиқариш саноати - 13,3 фоиз, ёғочни қайта ишлаш ва целлюлоза- қоғоз саноати - 18,8 фоиз ўсди.

Жорий йилда республиканинг энергетика мустақиллигини мустаҳкамлаш сиёсати давом эттирилди. Нефть ва газ саноати барқарор ривожланмоқда. Нефть ва газ конденсати ишлаб чиқаришнинг ўтган йилги даражаси юқори бўлганига қарамай, бу йил уларни ишлаб чиқариш ҳажми 230 минг тонна, табиий газ - 130 млн куб метр, кўмир 44 минг тоннага ошди.

Тўқимачилик саноати, қора ва рангли металлургия, қурилиш материаллари саноати, пудратли қурилиш фаолияти, пуллик хизмат кўрсатиш соҳаси каби меҳнатталаб соҳалар жадал суръатлар билан ривожланди. Бу юртимизнинг иш кучини тўлароқ банд қилишга имкон яратди.

Жорий йилда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўпайганини ҳам жиддий силжиш, туб бурилиш палласи деб баҳолаш мумкин. Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йил даражасига нисбатан 6,3 фоиз, озиқ-овқат маҳсулотлари - 3,6 фоиз, ноозиқ-овқат товарлари - 5,8 фоиз ўсди. Энг муҳими, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмигина эмас, балки уларнинг аҳоли жон бошига тўғри келадиган улуши ҳам 4,3 фоиз кўпайди. Бугунги кунда 1450 та ёки барча корхоналарнинг 70 фоиздан ортиқроғи истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқармоқда.

Кейинги йилларда ишлаб чиқариш таркибини сифат жиҳатидан ўзгартириш, четдан келтириладиган маҳсулотлар (импорт) ўрнини босадиган товарлар ҳамда янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш жараёни кечмоқда. 1995 йилнинг ўзидаёқ саноатнинг барча соҳаларида 400 дан ошиқ янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, биринчи ярим йилликда эса уларнинг яна 120 тури ўзлаштирилди.

Тузилма ўзгаришлари ва устувор инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш тўғрисида гап кетганда, республикамиз учун ўта муҳим аҳамиятга эга бўлган бир воқеани алоҳида таъкидлашни истардим. Мен Жанубий Кореянинг «ДЭУ» фирмаси билан биргаликда Асака шаҳридаги қурилган ва ишга туширилган автомобиль заводини назарда тутяпман. Марказий Осиёдаги биринчи автомобиль заводи бунёд этилиши ва бу улкан корхона бир йилда 200 минг енгил автомобиль ишлаб чиқариш қувватига эга эканининг ўзи тарихий воқеадир.

Автомобиль заводининг бунёд этилиши, саноатнинг янги соҳаларини вужудга келтириб ва замонавий технологиялар соҳасида тубдан янги поғонага кўтариб қолмасдан, яқин истиқболда саноат соҳасидаги сиёсатимизда кескин бурилиш ҳам ясайди.

Автомобиль заводи қурилиши бугуннинг ўзидаёқ рақобатга бардошли маҳсулотлар ишлаб чиқариш, дунё бозорларига чиқиш ва у ерларда муносиб жой эгаллаш имконини беради.

Бу завод қурилиши бутун бошли индустрияни, ишлаб чиқаришнинг замонавий соҳалари мажмуини вужудга келтиради. Улар келгусида ўша завод учун ишлайди, унга бутловчи ашёлар, хомашё ва материаллар етказиб беради. Ҳозирнинг ўзидаёқ автомобиль ойналари, ўриндиқлари, дисклари, электр ускуналари ишлаб чиқарадиган заводлар қурилиши бошлаб юборилди. Улар эртага сифат жиҳатидан янги технологиялар даражасидаги моторлар, боғловчи мосламалар ва агрегатлар, кимёвий ва полимер материаллар ҳамда автомобиллар учун зарур бошқа буюмлар ишлаб чиқарадиган бутун бошли заводлар ва цехлар бўлади. Бу ўзимизнинг конструкторлик базамиз ривожланишини англатади. Бу ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфраструктурасини яратиш ҳамда қайта ихтисослаш, бутунлай янгича хизмат кўрсатадиган банк ва суғурта тизимини, замонавий сервис хизматларини шакллантириш демакдир.

(Давоми 2-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

(Боши 1-бетда)

Бу миллий кадрларнинг профессионал даражасини ўзгартириш, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишнинг замонавий тизимларини жорий этиш демакдир. Ниҳоят, бу янги иш жойлари яратиш ва аҳоли даромадларини кўпайтириш демакдир.

Қишлоқ хўжалик машиналари паркини «Кейс» русумидаги ғалла ўриш комбайнлари билан тўлдириш ҳам чуқур таркибий ўзгаришларга олиб келиши лозим. Бугунги кунда биз бундай комбайнлардан 340 тасини сотиб олдик ва улар далаларимизда синовдан ўтяпти. Уларнинг меҳнат самарадорлиги, нобудгарчиликни кескин камайтириши, иш шароитлари жиҳатидан устунлиги ҳозирнинг ўзидаёқ кўриниб қолди. Қишлоқ хўжалигида бу машиналардан фойдаланишнинг ўзиёқ унинг ишлаб чиқаришида таркибий ўзгаришлар юз берганини кўрсатади, яъни ғалла экиладиган майдонлар кенгайди. Пахта билан биргаликда бошоқли дон экинлари етиштириш мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг яна бир ихтисослашган соҳасига айланмоқда. Бу қишлоқ хўжалик машинасозлигини ҳам, қишлоқ хўжалик хомашёсини саноат қайта ишлови билан боғлиқ соҳаларни ҳам, тегишли кадрларни тайёрлашни ҳам таркибий жиҳатдан кескин ўзгартиришни тақозо этади.

Иқтисодиётда таркибий ўзгаришлар янги қурилишлар ҳисобигагина эмас, асосан, мавжуд ишлаб чиқаришни янгилаш ҳисобига амалга оширилади. Бу - аён ҳақиқат. Бугунги кунда технологияларни янгиламай туриб, техник жиҳатдан қайта қуролланмай туриб, кўзлаган мақсадга эришиб бўлмайди.

Шуни ҳам айтиш кераки, олдинги йиллардагидан фарқли ўлароқ, айни замонда капитал маблағлар янги ва улкан иншоотлар, бинолар қурилишига, яъни асосий фондларнинг пассив қисмига эмас, балки технологияларни янгилашга сарфланмоқда. Бу қурилиш муддатларини қисқартиради, сарфланган маблағларнинг ўз-ўзини қоплашини тезлаштиради. Бундай мисоллар оз эмас. Қиймати 230 миллион АҚШ долларига тенг ва мисли кўрилмаган қисқа муддат — 18 ойда барпо этилган «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонаси худди шу каби лойиҳаларнинг мақсадга мувофиқ эканига далилдир.

Бешинчи хулоса. Республикада бозор инфраструктурасини яратиш ва ривожлантиришда сезиларли силжиш рўй берди.

Қисқа вақт ичида бозор инфраструктурасига асос солинди. Банк ва молия тизими ислоҳ этилди. Суғурта ва аудиторлик тармоғи яратилди. Замонавий компьютер ва телекоммуникация тизими билан жиҳозланган ва Марказий Осиёда энг йирик Биржа маркази ишга тушди.

Кўчмас мулкни сотиш бўйича 190 та, лицензия сотиш бўйича 132 брокерлик идораси, Республика фонд биржасининг 13 филиали ва бўлими, Миллий депозитарийнинг 10 филиали, 62 фонд магазини ва 38 бизнес марказлари ва бозор инфраструктурасининг бошқа қатор таркибий қисмлари фаолият кўрсатмоқда.

Олтинчи хулоса. Кўзда тутилган дастурни муваффақиятли амалга оширишнинг натижаси ўлароқ, асосий иқтисодий кўрсаткичларнинг ўсишига эришдик.

Шу маънода 1996 йил биз учун кескин бурилиш йили бўлди. Биринчи бор ички ялпи маҳсулотнинг пасайишига барҳам берилибгина қолмасдан, балки унинг 101,4 фоиз ўсиши таъминланди. Саноат маҳсулоти ҳажми 105 фоизга ошди. Хусусан, мамлакатимизнинг барча вилоятларида саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши таъмин этилди. Жорий йилда, айниқса, Тошкент шаҳрида, Тошкент вилоятида, Сирдарё, Андижон, Самарқанд ва Бухоро вилоятларида саноат тез суръатлар билан ривожланди.

Шу борада қишлоқ хўжалик соҳасида, ғалла етиштиришимизда эришилган натижаларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнати туфайли ҳозирги кунда республика бўйича 1 млн. 820 минг тонна ғалла, жумладан 1 млн. 700 минг тонна буғдой тайёрланди. Шуни айтиш кераки, ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан бу йил ғалла 100 минг тонна, буғдой эса 200,0 минг тонна кўп тайёрланди.

1995 йилда ўртача ҳосилдорлик гектарига 21 центнер бўлган бўлса, бу йил бу рақам 22 центнерни ташкил этди. Агар бу йил об-ҳаво лалмикор майдонларда ғалла етиштиришга салбий таъсир кўрсатганини инобатга олсак, бу натижалар ниҳоятда салмоқли эканлиги аён бўлади.

Бу йил ғалла етиштириш ва тайёрлашда Андижон, Бухоро, Сурхондарё, Фарғона вилоятлари алоҳида фаоллик кўрсатишди. Яқин кунларда улар қаторига Тошкент ва Наманган вилоятлари ҳам қўшилади.

Ғалла тайёрлашда энг яхши натижаларга эришган Шаҳрихон, Бешарик, Юқори Чирчиқ, Денов, Учқўрғон, Шофиркон ва бошқа туманларни алоҳида тилга олиб, уларнинг меҳнат аҳлига ташаккур айтмоқчиман.

Республикамизда капитал маблағларнинг ҳажми 4,4 фоизга кўпайди, уларнинг 60 фоиздан зиёди ишлаб чиқариш соҳасига йўналтирилди. Буларнинг барчаси республикада иқтисодиётнинг келгуси юксалиши учун мустаҳкам моддий, молиявий ва институционал базаасос яратилганидан, инвестициялаш жараёни фаоллашганидан далолатдир.

Навбатдаги муҳим хулоса шундан иборатки, ижтимоий соҳада ҳам, аҳолининг турмуш шароити ва даражасида ҳам ўзгариш юз берди.

1996 йил, бу — кенг қамровли ижтимоий дастурни амалга оширишнинг, уй-жой, қишлоқ мактабларини ва тиббиёт пунктлари, маиший объектлар, телефонлаштириш ва телекоммуникациялар қуришни ўз ичига қамраб олган кенг ижтимоий дастурни амалга оширишда биринчи йил бўлди.

Бугун биз халқимизнинг чекига тушган ва ўтиш даври учун муқаррар бўлган энг оғир синовлар ортда қолди, деб бемалол айта оламиз.

Бугун аҳолининг фаровон яшашига салбий таъсир этувчи омиллар йўқ, аксинча, аҳоли турмуш даражасини ўстириш учун тегишли шароит ва ишончли кафолатлар яратувчи барқарорлик омиллари кучга кирмоқда.

Аҳолини аниқ ва адресли ижтимоий ҳимоя қилиш учун жорий этилган тизим ўзини тўлиқ оқлади. Шунинг натижаси ўлароқ, ўтган йилга нисбатан аҳолининг реал даромадлари 16 фоизга ошди ва шу йилнинг охиригача янада ошиши муқаррар.

Аҳолининг 1991 йилдан кейин қадрини йўқотган омонатларини индексация қилиш ғоят муҳим аҳамиятга молик бир тадбир, Ўзбекистонда утказилаётган ислоҳотларнинг адолатли ва ҳаётий эканини тасдиқловчи бир воқеа бўлди, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Ижтимоий адолат тикланди — 3 миллиондан ортиқ омонат эгаларига уларнинг 1992 йилнинг 1 январига қадар қўйган ва умумий миқдори 35 миллиард сўмга тенг бўлган омонатлари индексация қилинди. Шу йилнинг 24 июлига қадар махсус «Индексация» деб аталувчи ҳисоблардан аҳолига 1 миллиард сўм туланди ва 20 миллион сўм бошқа омонат шаклларига қайтадан расмийлаштирилди.

Ҳурматли дўстлар!

Мен республикамизнинг жорий йилнинг ўтган ярмидаги иқтисодий ва ижтимоий ривожи натижаларига тегишли айрим муҳим омилларни тилга олдим, холос.

Улар узларининг миқёси ва қамрови билан, Ўзбекистоннинг ислоҳотлар ва янгиланиш йўлидаги изчил тараққиётга хос барқарор ва мустаҳкам ижобий тенденциялардан-оқимлардан далолат беради. Энг муҳими эса, улар ўтказилаётган ислоҳотлар иқтисодиётни буткул тарзига ва бизнинг ҳаётимизга кўрсатаётган ва бугун барчамиз яққол сезиб турган таъсири ва натижалари, деб айтсак хато бўлмайди.

Албатта, биз биламизки, булар барчаси - дастлабки ниҳоллар, дастлабки ютуқлардир. Худди шу сабабли ҳам, 1996 йилнинг биринчи ярмига якун ясар эканмиз, энг асосий омилларни ва эришилган ютуқларнинг манбаларини аниқлаб олиш биз учун ғоят муҳимдир.

Биринчидан, бу - танлаб олинган иқтисодий ислоҳотлар йўлининг тўғрилиги натижасидир. Бугун, биз танлаган модель амалда, амалиётда синовдан ўтганидан кейин, Ўзбекистоннинг ислоҳотлар модели тўғрилиги ҳақида бараллa гапириш учун барча асосимиз бор. Бугунги кунда ўзбек модели обрўли халқаро ташкилотлар томонидан, дунёдаги кўпчилик мамлакатлар томонидан эътироф этилди. Муҳими - ўзбек модели тўғри эканини ҳаётнинг ўзи тасдиқлади.

Бизнинг моделимизнинг қайси муҳим жиҳатлари ва хислатлари ҳусусида гап кетмоқда?

Дастлаб шуни айтиш керакки, биз ўзимизнинг ислоҳотлар йўлимизни босқичма-босқич - ўз имкониятларимизни аниқ мақсад сари қаратиб, имконият ва мақсадни ўзаро тошу тарози қилиб, барча ресурсларимизни айни босқич учун устивор бўлган вазифаларни бажаришга сафарбар этган ҳолда ҳаётга тадбиқ этмоқдамиз. Бу ҳолат, бир тарафдан, чекланган ресурслардан, уларни ҳуда-беҳуда исроф этмасдан, самарали ва оқилона фойдаланиш имконини беради. Иккинчи тарафдан эса, ўз фаолиятимизнинг, ўз меҳнатимизнинг натижаларини яққол сезиш, ўз кудратимиз ва салоҳиятимизга янада кучроқ ишонч имконини беради.

Албатта, бизнинг моделимизда кучли ижтимоий сиёсат, унинг аҳамияти ҳақида гапирмасак бўлмайди.

Кучли ижтимоий сиёсатнинг муҳим роли шундаки, у халқимизга ислоҳот шунчаки ислоҳот учун эмас, балки аввалambor халқ манфаатлари учун ўтказилмоқда, деган ишонч бахш этади.

Биз осон йўлни қидирмадик. Шу ўринда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг кўпчилик мамлакатлари энг осон йўлдан кетганларини эслатиб ўтиш жоиздир.

Маҳсулот экспортидан тушган барча ресурслар ва хорижий олинган кредитлар, энг аввало, турли импорт молларига, улар билан ички бозорни тўлдиришга сарф этилди ва шу тарзда, узлари билган ва билмаган ҳолда, мамлакатнинг ўзида товар ишлаб чиқарувчиларни бозордан четга чиқариб қуйдилар. Пировард оқибат шу бўлдики, улар саноат ва қишлоқ хўжалиги, туб маънода эса, буткул миллий иқтисодиёт заифлашган, аксар ҳолларда бугунлай таназзулга, парокандаликка учраган ҳолда, жуда катта валюта маблағларини бирпасда еб қўйдилар.

Биз эса, энг оғир йўлни танладик. Ўз маблағларимиз ва бошқалардан олган қарз маблағларининг асосий қисмини инвестициялаш учун, ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва ўстириш учун ажратилди. Яъни, истеъмол қилишни эмас, балки инвестицияларни, ўзбекчасига айтадиган бўлсак, сармоя етқизишни кўпайтирдик. Бугун ўша сармоялар ўз меваларини бермоқда.

Асака шаҳрида қурилган автомобиль заводи ҳам худди шундай мевадир. Бухорода қурилаётган улкан нефтни қайта ишлаш заводи ҳам шу сирага киради.

Кўкдумалоқ нефть конини изга солиш, Кувасой шаҳрида янги турли ойна шишаси тайёрловчи завод, Андижон, Қўқон ва Янгийўлдаги спирт заводлари, Хоразм вилоятида қурилаётган шакар заводи, Қорақалпоғистондаги сода заводи, Чирчиқдаги ҳароратга чидамли металлар заводини, Олмалиқ кон-металлургия заводини реконструкция қилиш, Навоий кон-металлургия заводининг 2-гидрометаллургия заводини ишга тушириш, янги темир йўллар, автомобиль йўллари, ободончилик ишлари — буларнинг барчаси биз танлаган машаққатли йўлда қурилган ва насиб этса, эртанги кунда барча оғиримизни енгил қиладиган бунёдкорлик намуналаридир. Тўқимачилик саноатида, енгил саноатда янгидан қурилган ёки модернизация қилинган ва бугунги кунда маҳсулот ишлаб чиқараётган корхоналарни ҳар бир вилоятда, ҳар бир туманда, ҳар бир аҳоли яшайдиган жойда учратиш мумкин.

Биз ўз ислоҳотларимиз учун мустаҳкам қонунчилик базасини, хорижий сармоядорлар учун кучли кафолат ва имтиёзлар тизимини яратдик. Биз бевосита кредитларни давлат учун эмас, балки бугун муваффақиятли амалга оширилаётган аниқ ва муайян лойиҳалар учун олдик.

Биз асосий эътиборни қўшма корхоналарни тузишга қаратдик. Аввал бошдан қайсики корхонанинг хорижий шериги бўлмаса, ўша корхонанинг келажаги йўқ, деган масала қўйилди. Бугунги кунда мамлакатимизда хорижий сармоялар иштирокида тузилган 2400 корхона рўйхатдан ўтган.

Иккинчидан, бизнинг ютуқларимиз - одамларимизнинг фидокорона меҳнати натижасидир. Ватандошларимиз ислоҳотлар йўлига ишондилар ва бу йўл руёбга чиқиши учун ҳаракат қилдилар.

Бугун мен, мана шу юксак минбардан туриб, халқимизга қилган меҳнатлари учун, тоғдай бардоши учун, қийинчиликлар вақтинчалик эканини тушунгани учун, мустақиллигимиз ва тикланиш йилларида қилиб улгурган ишларимизни қуллаб-қувватлагани учун самимий миннатдорлик билдирмоқчиман. Юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталик учун, Ўзбекистоннинг буюк келажаги ва фарзандларимизнинг келажаги ва камолоти учун қилаётган меҳнати учун халқимизга таъзим бажо келтиришга ижозат бергайсиз.

Учинчидан, давлат қурилиши жараёнида, демократик жамиятни шакллантириш жараёнида давлат, жамоат ва давлатга тобе бўлмаган ташкилотларнинг тўлақонли тизими яратилди, замонавий банк ва молия тизими барпо этилди, кенг тармоқли бозор инфраструктураси бунёд қилинди. Энг муҳими, бу тузилмалар амалда ишлай бошлади.

Тўртинчидан, одамларимиз янги шароитларда ишлаш тажрибасига эга бўла бошладилар. Кўпчилик раҳбарлар ва оддий ходимларнинг табиати, психологияси ўзгарди. Бугун дадил айтиш мумкинки, республика, вилоят ва ишлаб чиқариш даражасида ислоҳотчилар командаси, эътиқоди бир, маслакдош кишилар командаси шаклана бошлади. Бир йўналишда, ҳамжиҳат бўлиб, умумий мақсад дастурига амал қилган ҳолда ишлайдиган кишилар командаси пайдо бўлди. Бу инсонлар учун давлат манфаатлари, иш манфаатлари, халқ манфаатлари ҳамма нарсадан ҳам устунроқдир.

Мен бу юксак минбардан сизга, барча команда аъзоларига миннатдорчилик билдиришни истардим. Ишончим комилки, бу команда бошлаган ишларимизни охирига етказиши муқаррар.

Ҳурматли дўстлар!

Ватандошлар!

Якунлар ҳақида, эришилган ютуқлар ҳақида гапирар эканмиз, биз ҳаммамиз яхши биламизки, энди бу марралар — ўзимизники, уларни биздан ҳеч ким тортиб ололмайди.

Аммо, бу якунларни муҳокама этар эканмиз, оқсоқликларга, ўз ечимини кутаётган муаммоларга алоҳида эътиборни қаратиш, айниқса муҳимдир. Биз учун бошқаришнинг барча бўғинлари, шу жумладан, қонун чиқарувчиларнинг ва ижроия тузилмаларнинг диққат марказида туриши лозим бўлган биринчи даражали вазифаларни белгилаб олиш фавқулодда аҳамият касб этади.

Албатта, камчилик ва нуқсонлар хусусида, муаммо ва жиддий тусиқлар хусусида кўп гапириш мумкин. Лекин ислоҳотларнинг бугунги босқичида олға силжишимизнинг асосий гарови бўлмиш вазифаларга диққатни жалб этиш мақсадга мувофиқдир.

Олға силжишимизнинг бош шарти, бу — хусусийлаштиришни кенгайтириш, мулк шаклларини тубдан ўзгартириш ва бозор инфраструктурасини шакллантириш билан боғлиқ ислоҳотларни янада чуқурлаштиришдир. Хусусийлаштириш масаласида расмиятчиликдан, юзаки ёндошувлардан, турачиликдан воз кечиш ва уларга бутунлай барҳам беришдир.

Таъбир жоиз бўлса, хусусийлаштириш шунчаки номига эмас, балки мулк ўзининг асл соҳибини, хўжайинини топиши учун амалга оширилиши керак. Мулк ишга билими ва кўрби етадиган, ташкилотчилик ва бошқарувнинг замонавий талабларини яхши англайдиган, кишилар манфаати ва бугун жамиятимиз манфаатлари учун янги сармояларни жалб этишга ва ишлаб чиқаришни юксалтиришга, рақобатга бардош бера оладиган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга қодир инсонлар қўлига тегиши зарур.

Шу маънода бугунги кунда мулк эгалари ва тадбиркорларни хусусийлаштиришдан кейинги даврда ҳам қуллаб-қувватлаш муҳим аҳамият касб этади.

Уларга нафақат имтиёзли кредитлар ажратиш, балки энг муҳими, уларнинг замонавий ускуналар ва технологияларни олиш ва ўрнатишга доир масалаларни ҳал этиш, уларга хомашё ва материаллар олиш имконини таъминлаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларини сотишда амалий ёрдам кўрсатиш даркор.

Янги мулк эгалари, тадбиркорлар билан ишлаш, уларнинг савияси ва билимларини ошириш, улардан ҳақиқий бизнесменларни тарбиялаб етиштириш ғоят муҳимдир. Бу масалалар Ҳукуматимизнинг, Давлат мулк қумитасининг, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг, маҳаллий ҳокимлар ва барча давлат идораларини ҳамда давлатга қарашли бўлмаган идораларнинг диққат марказида турмоғи лозим.

Бозор инфраструктураси ва таркибий-ташкилий ўзгаришлар хусусида сўз юритар эканмиз, уларнинг мазмуни, характери ва шакли бугунги кун талабларига муносиб эмаслигини қайд этиш керак. Бир қарашда барча тузилмалар яратилгандай туюлади, лекин афсуски, уларнинг иш услуби ва иш натижалари амалда ўзгаргани йўқ.

Энг муҳими шуки, бозор тузилмаларини шакллантириш биз учун шунчаки мақсад эмас. Улар шунчаки номига, рўй бераётган ўзгаришларни намойиш этиш, кўз-кўз қилиш учун тузилмайди, балки иқтисодиётга, хўжалик юритувчи субъектларга, ҳам ҳуқуқий ва ҳам жисмоний шахсларга хизмат қилиш учун тузилади.

Янги барпо этилган тузилмаларнинг туб мазмуни, уларнинг даромадлари ва келажаги хўжалик субъектлари фаолиятининг самарадорлигини ошириш билан бевосита боғлиқ бўлиши шарт.

Шуни яхшилаб англаб олиш зарур: бугунги кунда банкларга, молия тизимларига, турли суғурта ва аудиторлик хизматларига, Давлат мулк қумитаси бўлинмаларига берилган қатор имтиёзлар — уларнинг оёққа туриш даврига мўлжалланган вақтинчалик чора-тадбирлар, холос.

Улар шу нарсани тушуниши, англаши ва бугуннинг ўзидаёқ тўлиқ ўз-ўзини қоплаша, узларини боқиш учун, мижозлар сонини кўпайтириш эвазига ва иш натижаларига кўра фойда олишни таъминлашга, ҳуллас, ўз нонларини ўзлари топиб ейишга тайёр бўлишлари зарур. Бошқача айтадиган бўлсак, оёққа туриш, тикланиш давридан фаол ва аниқ мақсадга қаратилган ишга ўтиш фурсати етди.

Иккинчи жуда муҳим вазифа— халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Халқ истеъмоли молларини, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни барпо этиш, ишлаб турган корхоналарни қайта жиҳозлашга, халқимиз учун чиқарилаётган молларнинг сифатини оширишга нимаики хизмат қилса, ушанга биз туртки беришимиз, кўмак беришимиз зарур. Биз бу йўналишни, бу соҳани ҳуқуқий жиҳатдан ҳам, иқтисодий жиҳатдан ҳам, моддий жиҳатдан ҳам рағбатлантиришимиз, қуллаб-қувватлашимиз лозим.

Бугун республикада ҳар бир жон бошига 2600 сўмлик истеъмол моллари ишлаб чиқарилмоқда. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан 4,3 фоиз кўпдир. Аммо, айрим вилоятларда халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш даражаси анча паст. Масалан, жон бошига ишлаб чиқарилган мол қиймати Жиззах вилоятида 740 сўмни, Қашқадарё вилоятида 1082 сўмни, Сурхондарё вилоятида 1235 сўмни, Сирдарё вилоятида 1449 сўмни, Навоий вилоятида 1697 сўмни, Қорақалпоғистон Республикасида 1529 сўмни ташкил этади. Шунинг учун ҳам айнан мана шу вилоятларда пулнинг эмиссия даражаси ғоят юқори эканидан ажабланмаса ҳам бўлади. Бу ҳам камлик қилгандай, Қорақалпоғистон Республикасида, Навоий ва Сирдарё вилоятларида аҳоли жон бошига халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилга нисбатан пасайиб кетди.

Хорижий сармоялар иштирокида тузилган қўшма корхоналар халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга етарли ҳисса қўшмаяпти. Уларнинг умумий ҳажмдаги улуши атиги 2,4 фоизни ташкил этади. Хусусий тадбиркорларнинг ҳиссаси бундан ҳам камроқ — бор-йўғи 0,2 фоизни ташкил қилади.

Талабга жавоб берадиган ва харидори кўп бўлган кенг халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш ҳажми пасайиб кетганини оқлаб бўлмайди. Шундай мисоллардан айримларини айтиб ўтмоқчиман: илгари 32 хил макарон ишлаб чиқарилган бўлса, бугунги кунда атиги 5-6 хили қолди. Илгари ишлаб чиқариладиган деярли барча крупа турларидан эса, фақат гуруч, буғдой ёрмаси ва манна талқони қолди. Қандолат маҳсулотлари, гўшт ва сут маҳсулотлари, пишлоқлар, консервалар ва бошқа турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари ассортиментини ишлаб чиқаришда ҳам аҳвол худди шундай. Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Хўш, айтинглар: бу ҳолни қандай баҳолаш мумкин?

Аҳвол шундай бўлатуриб, фақатгина 1996 йилнинг биринчи ярмида импорт бўйича ўтган йилдагидан 1,5 марта кўпроқ, яъни 600 миллион долларлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва 170 миллион долларлик ноозиқ-овқат маҳсулотлари ташқаридан олиб келтирилган. Шу жумладан, 9,4 миллион долларга макарон, 33,8 миллион долларга печенье ва бошқа турдаги қандолатчилик маҳсулотлари четдан келтирилган.

Шу билан бирга, импорт ўрнини босувчи молларни ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни тузишга, мавжуд қувватларни қайтадан мослаб жиҳозлашга, тадбиркорлик фаолиятини рағбатлантиришга, шу ихтисосйўналишдаги кичик, хусусий ва оилавий корхоналарни шакллантиришга етарли даражада аҳамият берилмаяпти.

Улар учун энг яхши имтиёзли шарт-шароит яратиб бериш ҳамда жойларда, ҳар бир аҳоли пунктида эҳтиёж ва талабга қараб, ишлаб чиқаришни рағбатлантириш зарур.

Биз халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг аҳамиятини пухта билиб олишимиз керак.

Халқ истеъмоли моллари - энг аввало ички истеъмол бозорини тўлдириш демакдир.

Халқ истеъмоли моллари - ўсиб бораётган истеъмол талабларини қондириш ва эмиссиянинг кескин қисқартириш демакдир.

Халқ истеъмоли моллари - пулнинг қадрсизланишини камайтириш, миллий валютамизнинг барқарорлигини таъминлаш демакдир.

Халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш - пировард натижада қўшимча иш жойлари демакдир. Бу ишга аёллар меҳнатини ҳам жалб этишни ҳисобга оладиган бўлсак, у алоҳида аҳамият касб этади.

Оҳир-оқибатда буларнинг барчаси халқимизнинг турмуш даражасини кўтариш демакдир. Буни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

Бугунги кунда масала шундай турибди: биз республикага мол олиб келишимиз керак, бироқ ўзимизда ишлаб чиқариш мумкин бўлмаган ёки ишлаб чиқаришдан кўра олиб келиш иқтисодий жиҳатдан фойдалироқ бўлган молларни олиб келишимиз керак. Биз ўзимизда ишлаб чиқаришимиз мумкин бўлган маҳсулотларнинг республикадан ташқарида ишлаб чиқарилишини рағбатлантиришимиз керак эмас. Мен, албатта, бу ўринда ўзимизда сифатли маҳсулотларни ишлаб чиқаришни назарда тутяпман.

Истеъмол моллари ишлаб чиқаришнинг кенгайтиришни рағбатлантириш учун нима қилиш керак?

Биринчидан, истеъмол товарлари ишлаб чиқарувчилар учун амалдаги имтиёзлар тизимини қайта кўриб чиқиш ва бугунги кунда қандай турдаги рағбатлантириш фойда бериши мумкинлигини аниқлаш лозим. Қонунчилик соҳасидаги барча чеклашларни ҳам олиб ташлаш зарур. Керак бўлса, амалдаги қонунчилик ва меъёрий ҳужжатларга тегишли ўзгартишларни тайёрлаш лозим. Бу масалага энг қобилиятли, энг истеъдодли кишиларни жалб қилиш керак.

Иккинчидан, халқ учун зарур молларни ишлаб чиқаришни ташкил этишга хорижий сармоя, хорижий технологияларни фаол равишда жалб этиш лозим. Қуйган маблағи тезда узини оқлаб, фойда келтирадиган бўлса, хорижий сармоядор бу ишга жон-жон деб рози бўлади.

Навоий кон-металлургия комбинатининг тажрибаси эътиборга лойиқдир. Бу корхона хорижий шериклар билан ҳамкорликда Зарафшон шаҳрида аралаш ипллардан устки трикотаж ишлаб чиқариш бўйича «Агама» қўшма корхонасини барпо этди. Франция ва Японияннинг замонавий ускуналарида аралаш пахта-акрил ипи ҳамда 30 хилдаги халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилди.

Зарафшон, Учқудуқ, Навоий, Тошкент ва бошқа шаҳарларда 9 та цех барпо этилди, уларда 800 киши ишламоқда. Корхона бу йил 2,6 миллион АҚШ доллари ҳажмида маҳсулот экспорт қилишни, 1997 йилда бу кўрсаткични 9 миллион АҚШ долларига етказишни режалаштирмоқда.

Бу ташаббус ҳар томонлама эътиборга сазовор.

Учинчидан, истеъмол товарлари, энг аввало, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришда хусусий корхоналар улушини кескин ошириш лозим. Хусусий секторга кенг йўл очиб бериш керак. Ишбилармонларнинг хомашё ва фонд биржаларида хомашё, материал ва жиҳозларни сотиб олиши учун қулайлик туғдириш жуда ҳам муҳим. Хусусий секторгина талаб ва шароитнинг ўзгаришига мос равишда тезлик билан ўзгара олади.

Хусусийлаштириш сиёсатимизни (В.А.Чжен) тубдан қайта кўриб чиқишимиз лозим. Энг аввало, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқарадиган хусусий секторни рағбатлантириш керак. Мулк эгаси ҳеч қачон ўз мулкини ўғирламайди. Буни ҳеч ким инкор қилолмайди.

Тўртинчидан, бу борада яқинда ташкил этилган Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ҳамда зарур маблағга эга бўлган Бизнес фонди ўзини кўрсатиши лозим.

Бешинчидан, миллий валютани эркин муомаладаги валютага алмаштираётганда арзон-гаров, сифатсиз мол олиб келадиган тижоратчиларга нисбатан, замонавий технологияларни олиб келувчиларга кўпроқ эътиборни қаратиш лозим. Технология ва ускуналарга эътиборни кучайтириш керак. Улар бизни янги иш ўринлари билан таъминлабгина қолмай, бугунги кунда республикага ташқаридан олиб келинаётган товарларга қараганда сифатлироқ ва кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришимизга имкон ҳам беради.

Ҳукуматимиз (У.Султонов) яқин орада шу муаммо билан боғлиқ барча масалаларни кўриб чиқиши ва тегишли қарорлар қабул қилиши зарур.

Навбатдаги муҳим вазифа — экспортни кенгайтиришдан иборат. Ярим йиллик натижаларига кўра, экспорт 1,4 миллиард АҚШ долларини ташкил этди ҳамда ўтган йилнинг шу давридаги кўрсаткичга таққосланганда, 4,8 фоиз ошди.

Экспортни кенгайтириш - республикага эркин муомаладаги валютанинг кириб келишини кўпайтириш ҳамда миллий валютани мустаҳкамлаш демакдир. Бу корхоналар эҳтиёжманд бўлган янги технологиялар ҳам демакдир. Бу ижтимоий масалаларни ҳал этиш - иш ҳақини ошириш, ижтимоий инфраструктурани кенгайтириш демакдир. Бу ишлаб чиқаришни мунтазам янгилаб туришни кучли тарзда рағбатлантириш демакдир. Бир сўз билан айтганда, бугунги кунда бирорта корхона валютасиз, эркин муомаладаги валютасиз ўз истиқболини қуролмайди. Барча корхона раҳбарлари буни тушуниб етиши лозим.

Афсуски, бугунги кунда республиканинг экспорт ҳажми асосан хомашё ресурслари ҳисобига таъминланмоқда.

Ҳали ҳам асосий экспортни анъанавий хомашё ресурслари — пахта толаси, рангли ва қора металлар, минерал ўғитлар ва кимёвий маҳсулотлар, мис асосидаги электротехника маҳсулоти ташкил этмоқда. Экспорт тузилмасида озиқ-овқат маҳсулотлари атиги 1,4 фоизни, республикамиз ниҳоятда бой бўлган мева-сабзавотнинг қайта ишланган маҳсулотлари эса 0,4 фоизни ташкил этади. Бу бизнинг энг катта камчилигимиздир. Биз бу борада жуда кўп иш қилишимиз керак.

Бу масалада «Узмевасабзавотузумсаноат» (Носиров) уюшмасига жуда кўп марта кўрсатмалар берилган, бироқ ҳанузгача бирон-бир натижа йўқ. Бундан тегишли хулосалар чиқариш лозимга ўхшайди.

Республикада экспорт маҳсулотларини ишлаб чиқарувчиларни рағбатлантириш мақсадида зарур ҳуқуқий асос, кенг имтиёзлар тизими барпо этилган.

Шу жумладан, чет эл сармоялари билан ишлаётган корхоналар учун кенг имтиёзлар тизими барпо этилган. Бу имтиёз ва кафолатларнинг барчаси «Хорижий сармоя билан ишлайдиган корхоналар барпо этишни ва уларнинг фаолиятини рағбатлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар ҳақида»ги Фармонда ўз аксини топган. Бу уни билиб олиш ва фойдаланиш учун қулайлик туғдиради. Бизнинг вазифамиз бу имтиёзлар тула амал қилишини таъминлаш, зарур бўлган жойларда эса қўшимча имтиёзларни назарда тутишдан иборат.

Экспортни кенгайтиришга халақит бераётган асосий сабаблар нималардан иборат? Бу энг аввало:

— кўпгина тайёр маҳсулот турларининг ишлаб чиқаришнинг алмисоқдан қолган технологияларидир. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг серхаражатлиги, кўп материал ва энергия талаб қилиши билан ажралиб туради. Натижада кўпгина маҳсулотлар таннархининг жаҳондаги шундай маҳсулотлар таннархидан анча юқорилиги уларни рақобатга бардошсиз қилиб қўймоқда;

— нархлар эркин бўлган бир шароитда кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш монополиясини сақлаб қолиш корхоналарга истаганча нарх қўйиш имконини бермоқда. Улар бундай шароитда ўз маҳсулотларини ички бозорда сотишдан кўпроқ манфаатдордирлар. Бу борада Молия вазирлиги ҳамда унинг Монополияга қарши кураш қўмитаси анчагина иш қилиши лозим;

— экспорт қилинадиган маҳсулот нархининг қимматлашишига сабаб бўлаётган ҳамда уни иқтисодий жиҳатдан фойдасиз қилиб қўяётган, аксарият қисми тарифлар жуда юқори бўлган Қозоғистон ва Россия орқали олиб келинаётган мавжуд юк ташиш тизими;

— кўпгина корхоналарнинг фаол ташқи иқтисодий сиёсатга эга эмаслиги; бу маркетинг тадқиқотлари ва реклама ишларини жуда заиф равишда ташкил этишда кўзга ташланмоқда;

— экспорт маҳсулотларини кўпайтириш учун яхши имкониятга эга бўлган айрим корхоналарда, зарур айланма маблағлар ва сармоялар йўқлиги;

— экспорт маҳсулотларини сертификациялаш тизимининг йўқлиги. Бу маҳсулотларни дунё нархларида сотишга имкон бермайди.

Бу ва бошқа масалаларни кўриб чиқиш ва ҳал этиш учун бош вазир ўринбосарлари — мажмуа раҳбарларига ўн кунлик муҳлат берилади. Таклифлар Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида умумлаштириб, кўриб чиқилсин.

Тўртинчи муҳим масала — хўжалик субъектларидаги шароитларни бундан буён ҳам эркинлаштириш, уларга катта иқтисодий эркинлик беришдан иборат. Бир томондан, корхоналарнинг мустақиллиги юқори даражада кенгайтирилиш, уларнинг ўз фаолияти натижаси учун масъулиятини ошириш зарур. Бошқа томондан эса, уларни юқори ташкилотлар, турли текширувчи органларнинг аралашувидан қўриқлаш лозим.

Бир вақтлар текширувчи органлар ва уларнинг текширувларини кескин қисқартириш бўйича чора-тадбирлар қўрилган эди. Бироқ шу пайтга қадар кўпчиликнинг «текшир-текшир» билан шуғулланиши, корхоналарнинг хўжалик ишларига аралашиш, ёрдам ўрнига халақит бериш истагига барҳам берилгани йўқ. Мен яқинда бу ишни ўрганиб чиқишга топшириқ бердим.

Бугунги мавжуд ҳуқуқий-меъёрий база таҳлили шуни кўрсатдики, 29 та давлат органи корхоналарни турли масалалар бўйича текшириш ҳуқуқига эга экан.

3700 корхона ва ташкилот бўйича ўтказилган текширувлар таҳлилидан маълум бўлишича, 1995 йилда ва бу йилнинг биринчи ярмида бу корхона ва ташкилотлар 21 минг марта ёки ўртача ҳисобда олганда, уларнинг ҳар бири турли органлар томонидан 5-6 мартадан текширилган. Солиқ органларидан ташқари энг кўп текширув санитария-эпидемия хизматига (умумий миқдорнинг 17,8 фоизи), банкларга (17,4 фоиз), давлат ёнғин назоратига (11,2 фоиз), маҳаллий ҳокимият органлари ва бошқармаларга (қарийб 7 фоиз) тўғри келади.

Мисол учун «Электркимёсаноат» ишлаб чиқариш бирлашмаси 43 марта, жумладан, Энергия назорати томонидан 9 марта, Техника назорати томонидан 7 марта, молия органлари томонидан 5 марта, Давлат ёнғин назорати, санэпидстанция, табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан 4 мартадан, Прокуратура ва Банк томонидан 3 мартадан, шаҳар ҳарбий комиссариати ва солиқ органлари томонидан 2 мартадан текширилган. Текширувлар 300 кундан ортиқ давом этган.

Чирчиқ трансформатор заводи 56 марта, жумладан, Ўзэнергоназорати томонидан 11 марта, Техниканазорат томонидан 9 марта, табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан 8 марта, молия органлари томонидан 6 марта, давлат ёнғин назорати ва санэпидстанция томонидан 5 мартадан, прокуратура ва банк органлари томонидан 3 мартадан, солиқ органлари, адлия органлари ва ҳатто иситаш тармоқлари назорати томонидан 2 мартадан текширилган. Каттақўрғон ёғ-мой комбинати турли органлар томонидан 50 марта, «Нарзия» (Самарқанд вилояти) савдо-ишлаб чиқариш фирмаси 30 марта текширилган.

Кўпгина корхоналарда ҳам аҳвол шундай. Бундай шароитда қандай қилиб унумли ишлаш мумкин? Бу вақтни бой бериш, тўғридан-тўғри йўқотишларгина эмас, текширилаётган жамоаларни ёмон аҳволга ҳам солиб қўяди, номақбул руҳий муҳит юзага келишига сабаб бўлади. Охир-оқибатда у интизомни мустаҳкамлашга эмас, аксинча, меҳнат унумдорлиги пасайишига олиб келади, жамоаларнинг қонунчиликка бўлган ишончига раҳна солади ва, энг муҳими, бу текширувларнинг ўзини обрўсизлантиради.

Бу борада қатъий тартиб ўрнатиш, текширувлар даражаси ва сонини ҳамда назорат органларининг ваколатларини чеклаш зарур. Мансабдор шахслар ва давлат органларининг корхоналарнинг ички ишларига асоссиз аралашувини таъқиқлаб қўйиш керак. Аудиторлик хизматларининг ўрни ва масъулиятини ошириш, махсус солиқ судларини барпо этиш масаласини кўриб чиқиш лозим.

Ҳукуматимиз (У.Султонов) икки ҳафталик муддат ичида бу ишда тартиб ўрнатиш ва бошқариш вазифаси юкланган махсус Мувофиқлаштирувчи Кенгашни ташкил этиш ҳақида таклиф киритсин. Кенгашга бу бюрократик офатга, текширувларни таъмагирлик ва зуравонлик қилишга айлантиришга барҳам бериш вазифаси юклансин.

Бугунги ғоят муҳим вазифа - корхоналар, тадбиркорлик тузилмаларини мансабдорлик-тўрачиликнинг турли шаклларидан муҳофаза қилиш учун маъмурий-бошқарув ишида ишлайдиганлар сонини қисқартиришдан иборат. Юксак малакали ва билимдон мутахассислардан иборат бугунлай янги бошқарув аппаратини барпо этиш, бу мутахассислар учун кучли рағбат ва кафолат тизимини яратиш ҳақида ўйлашимиз зарур.

Аллақачон давлат хизмати ҳақида махсус қонун қабул қилиш зарурати ҳам пайдо бўлган.

Ислоҳотларни янада чуқурлаштиришнинг принципиал вазифаси — қимматли қоғозлар бозорини, энг аввало иккиламчи бозорни янада фаолроқ ривожлантириш зарур. Қимматли қоғозлар бозорини барпо этиш ва акционерлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш бўйича ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган, қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш бўйича Марказ ташкил этилган, бироқ ҳанузгача сезиларли натижа кўзга ташланганича йўқ. Ҳа, биз бу узоқ давом этадиган жараён эканини, унга яхши тайёргарлик кўриш, биринчи навбатда раҳбарларнинг ҳам, барча фуқароларнинг ҳам тафаккурини ўзгартириш лозимлигини тушунамиз. Бироқ биз ҳозирнинг ўзидаёқ аҳолининг кенг қатламларида қимматли қоғозларга эгалик қилиш, улардан фойдаланиш, фонд бозорларида уларни ишлатиш одатлари ва механизмларини эгаллашга майл уйғотишимиз зарур. Яна бир бор таъкидлаб айтаманки, қимматли қоғозлар иккиламчи бозорини ташкил этиш энг муҳим масалалардан биридир. Биз уни ривожлантириш учун ташкилий, меъёрий ва институционал шарт-шароитлар яратишимиз зарур.

Навбатдаги муҳим вазифа - солиқларни такомиллаштириш масаласидир. Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси 1997 йилги бюджет лойиҳаси билан яхшилаб танишиб, солиқ олинадиган базани батафсил аниқлаб, уни кенгайтириш имкониятлари бўйича муайян таҳлил ўтказиши, солиқ тизимини такомиллаштириш бўйича умумий ёндашувларда аниқ йўлни топиб олиши лозим.

Биз солиқларнинг янги турларини жорий этиш ниятида эмасмиз. Солиқ тизими қуйидагилардан келиб чиққан ҳолда такомиллаштирилиши даркор:

— солиқларнинг рағбатлантирувчи вазифасини кучайтиришга эришиш мақсадида фойдадан олинадиган солиқнинг ҳар қайси соҳа, ҳар қайси тармоқнинг алоҳида хусусиятларига қараб белгилаш;

— билвосита солиқлар, энг аввало, ресурс тўловларининг аҳамиятини ошириш;

— акциз базасини кенгайтириш;

— солиқ тўловлари турларини камайтириш ва уларни яхлит ҳолга келтириш.

Азиз дўстлар!

Сўзимнинг охирида барча тилга олинган нарсаларга якун ясар эканман, эътиборингизни учинчи чоракда ва йилнинг охиригача олдимизда турган вазифаларга қаратмоқчиман.

Биринчи навбатда кузгиқишки мавсумга пухта ҳозирлик кўриш ҳақида сўз кетмоқда. Энергетика тизимининг, электростанцияларнинг, буғ қозонхоналарининг, газ тармоқларининг техник ҳолатига алоҳида эътибор бериш талаб этилади. Таъмирлаш-тиклаш ишларини ўз вақтида амалга ошириш зарур. Ушбу мақсадларга эришишда мазкур йўналишда ишлаётган корхоналарнинг барча имкониятлари ва ресурсларини ишга солиниши керак.

Бу борада яна бир кечиктириб бўлмайдиган масалага ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Молия вазирлиги ўзаро тўловлар муаммосини ҳал этиши, корхоналарни, биринчи навбатда ёқилғи-энергетика мажмуини айланма маблағлар билан таъминлаши зарур, чунки бу соҳадаги ўзаро тўловлар муаммоси республиканинг умумий молия тизимида бошқа кўплаб муаммоларни келтириб чиқармоқда.

Ҳисоб-китобларнинг, умуман, ўзини оқлаган вексель тизими бюджет тушумларининг камайиб кетиши ва республикада тўлов интизоми пасайиб кетишига олиб келмаслиги учун зарур чораларни кўриш муҳим аҳамиятга эга.

Қадрли дўстлар!

Барчамиз бир нарсани яхши тушунамиз ва уни қайта-қайта таъкидлаб ўтиришнинг ҳожати ҳам бўлмаса керак. Мен навбатдаги мавсум, қолаверса, жорий йил якунлари ғўзани ўстириш, йиғим-теримга тайёргарлик кўриш ва йиғим техникасини мавсумга тахт қилиб қўйишга бевосита боғлиқ эканини назарда тутяпман. Умид қиламанки, бу ерда ўтирган ҳокимлар, вазирликлар ва муассасалар раҳбарлари ўзининг бу борадаги масъулиятини яхши тушунади.

Сўзимни тугатар эканман, барчангизга, энг аввало, раҳбарларга Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллик юбилейига бир ойдан ошиқроқ вақт қолганини эслатиб қўймоқчиман. Яна икки ойдан сўнг буюк бобокалонимиз соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари таваллудининг 660 йиллиги нишонланади.

Ишончим комилки, халқимиз ва давлатимиз ҳаётидаги бу тарихий санаолар, Ўзбекистонда яшаётган ҳеч бир кишини бефарқ қолдирмайди.

Барчангизга эл-юртимиз фаровонлиги учун, обод бўлишига қилаётган меҳнатингиз учун миннатдорчилик билдириб, ишларингизга равнақ ва омад тилайман.

МАҚСУД ҚОРИЕВ

Ҳаётий сабоқлар

ЁКИ ОНАМ СЎЗЛАБ БЕРГАН РИВОЯТЛАР

1

Менинг онам Муборак отин Пўлат қизи мактаб кўрган анча саводхон аёл эдилар. Юнусобод қишлоғида боғимиздаги уч хонали уйда турардик. Ўртадаги «катта уй»нинг чеккасида танча. Ўзимиз жўжавурдек жон: уч қиз, уч ўғил. Узоқ қиш кечалари ана шу иссиққина танча атрофига қалдирғоч болаларидек бир-биримизга термулганча «қачон овқат пишиб келади», деб кутиб ўтирардик.

У вақтда на радио, на телевизор бор. Электр қайда дейсиз, пилиги тамом бўлаёзган хира лампа дуд чиқариб ёнарди.

Кечга томон оз-моз тамадди қилиб олгач, онам «Иброҳим Адҳам» қиссасини юракни эзадиган даражада оҳангдор қилиб ўқий кетдилар. Ўзингиз биласиз, бу қиссани билмаган, ўқимаган ўзбек хонадони бўлмаса керак. Инсондаги олий туйғуларни ифода этувчи бу қадимий маърифий ёдгорлик йиллар оша бизга қадар етиб келган.

Ёдингизда бўлса, қиссадаги бир ажойиб лавҳа ҳар қандай кишини ҳам эзгуликка етаклайди. Онам китобдаги қуйидаги машҳур лавҳани айниқса диллари ёниб ўқир эдилар:

«Султон Иброҳим одати бўйича ғира-ширада туриб, отига ем берур эди. Сўнг тонг отгунча бомдод номозини ўқиб, кейин Қуръон тиловат айлаб ўтирарди.

Қарасаки, томда бир одам юрибди.

— Қандоқ одам турурсанким, бу чоғда том устида юрибдурсан, — дебди Иброҳим ғазаби қўзғаб.

— Мен арабий бўлурманким, тевачидурмен, тевамни йўқотиб излаб юрибман, — жавоб берибди томдаги одам.

Иброҳим Адҳам дерди:

— Нечук аҳмоқ одам турарсан, томнинг устида тева ахтарурсан. Тева изласанг, биёбонга боргил. Тева томда нима қилсун! Ёлғончи, ўғри, каззоб бўлмагайсан?

Иброҳим унга оғир сўзлаб, «агар тушмасанг ўлдирурман», деб пўписа айлабди.

Шунда арабий дебди:

— Эй, Иброҳим, аҳмоқ ва каззоб сен турурсан, анинг учунким, атлас, кимхоб ва машҳур либосларни кийиб, қанду-набот ва шаҳду-шакар ва турли нозу-неъматларнинг ва тахтнинг устида чиқиб подшоҳлик қилиб, айтурсанким, мен худога бандамен ва бу шаъни-шавкат билан даъвойи бандалик қилурсен. Ажаб бўлурми том бошида тева ахтарсам, деб кўздан ғойиб бўлибди».

Маълум бўлишича томдаги бадавий илтижо айлаб, Аллоҳдан тева сўраётган эди...

Онам бу лавҳани ўқиб бўлиб кўз ёшларини артдилар. Биз сукутда. Гўдак қалбимизга чуқур сингган онамнинг ривоятлари бизни умр бўйи меҳр-шафқатга, эзгуликка йўллаган бўлса ажаб эмас.

Ривоятлар, ҳаётий ҳикоятлар. Баъзан ярим кечагача қадар ухламай эшитардик. Лампа ёғи тугаб қоларди. Кейин танча четига ёнбошлаганча минг хаёллар, эзгу орзулар билан ухлаб қолардик.

Ҳар куни шу. Кеч бўлди деганча онамни кутиб ўтирамиз, қачон юмушларини тамомлаб ҳузуримизга келиб ўтирадилар деб.

2

Онам ҳикоя қиладилар:

«Ривоятларга қараганда, бир аллома донишманд одам қизини турмушга бераётганда мендан эсдалик бўлсин, деб унга бир узук ҳадя этибди.

Қиз тушган оила жўжавурдек жон экан. Қайнота, қайнаға, қайнона, яна битта келин. Тирикчилик анча қийин, эри эрта-кеч тинмай ишлайди. Лекин, бири икки бўлмас эди. Хонадонда баъзан қозон қайнаса қайнайди, бўлмаса йўқ. Қайнонасининг тили бўлса узун, арзимаган нарсадан жанжал чиқариб, машмаша кўтаради.

Баъзан келин уйига кириб олиб, юм-юм йиғлаб дардини ёзарди. Бир куни йўқчилик жонидан ўтиб кетган қиз йиғлаб ўтирганда отаси ҳадя этган узук ёдига тушиб қолибди. Сотиб бирор кор-ҳолига яратмоқчи бўлиб, сандиқдан узук солинган садаф қутичани олибди. Узукни биринчи бор қўлига тақибди. Қараса узукнинг кўзига «Бу ҳам ўтиб кетади...» деб ёзиб қўйилган эмиш.

Қиз хаёлга чўмиб, дили бироз таскин топиб, ҳовлига чиқиб, ҳаммаёқни супириб-сидириб, кейин кир ювибди, бир пасда хамир қилиб, тандирда нон ёпибди. Уйларни тартибга солибди, йўқ ердан бор қилиб, чиройли дастурхон тузибди. Бир вақт қайнонаси ўз хонасидан чиқиб:

— Барака топинг қизим, сизни тарбиялаган отангизга, онангизга раҳмат, — дебди.

Қайнонасига қараб келин ҳайрон бўлиб турган экан, қайнотаси:

— Мана бу зиракни олинг, мендан эсдалик бўлсин, сизга атаб қўйган эдим, — деб феруза кўзли чиройли зирак ҳадя этибди.

Шундан кейин оилада тотувлик, меҳр-оқибат, осойишталик бошланибди. Эрининг иши ҳам юришиб бойиб кетишибди, егани олдида, емагани ортида. Мулкчилик, қўша-қўша гиламлар, қимматбаҳо кийимлар сотиб олишибди. Ҳар ҳафтада қўй сўйилар, хонадондан эса меҳмон аримасди.

Ўз ҳаётидан ғоят мамнун бўлган қиз, яна хаёлга чўмибди, отаси берган узук ёдига тушибди. Сандиқни очиб узукни олиб қўлига тақибди. Яна ўша узук кўзидаги ёзувни ўқибди: «Бу ҳам ўтиб кетади...»

Онамнинг табиатан ўзларига хос қизиқ одатлари бор эди. Ҳаётий воқеалардан, айниқса фаслларда рўй берадиган ҳодисалардан келиб чиқиб ўзларича ажиб ривоятлар, ҳикоятлар тўқир эдилар. Ўшанда табиатнинг ҳазилими ё жабри-жафосими, айни мевали дарахтлар гуллаб турганда қайдандир совуқ еллар келиб, ёмғир, кейин пага-пага қор ёға бошлади. «Бу баҳорнинг ўзига хос бир удуми» тушунтирди онам.

— Ойижон, нега, удум деганингиз нима ўзи?

— Мана, эшит бўлмаса:

Онам шундай бир ривоят сўзладилар: «Тераклар ҳам мевали дарахтларга ўхшаб гуллар экан. Унинг ўзига хос гули «кучала» дейилади. Терак кучаласи пишиб етилгач, «фарзанди ерга тушганда бели синмаслигини ўйлаб оламни яратганга илтижо айлаб: «Эй, меҳр-мурувватли Аллоҳ, шафқатингни аяма, озгина

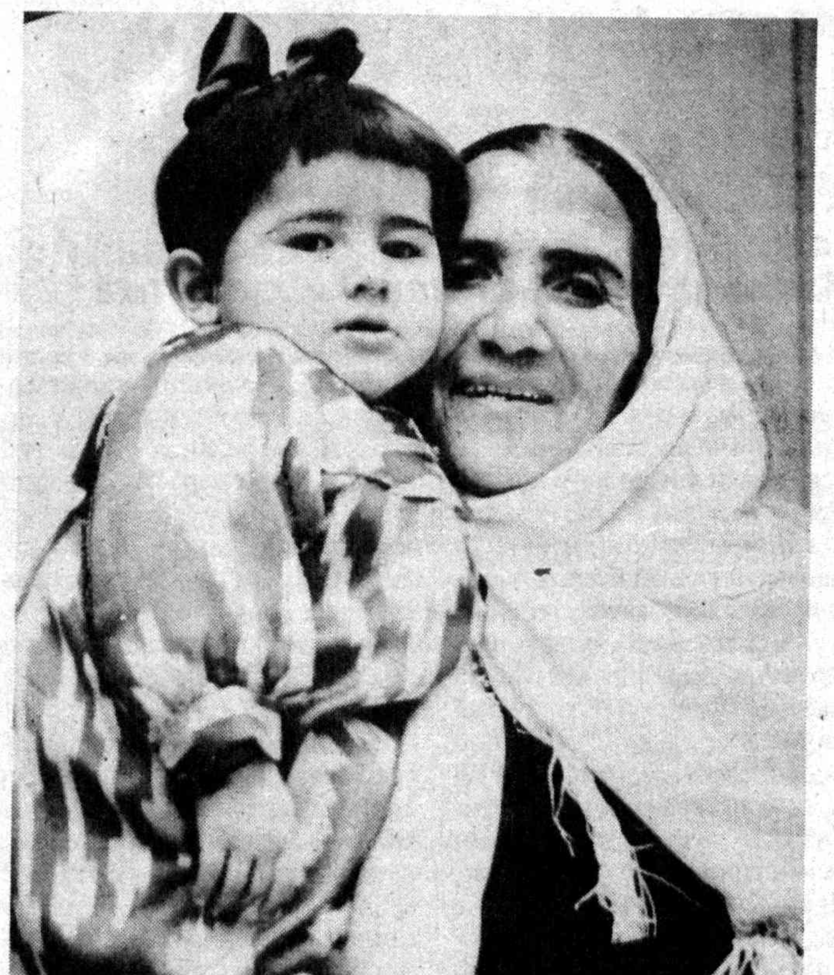

Адибнинг онаси Муборак ая невараси Наргис билан (1958 йил)

3

қор ёғдир, кучалам пишиб етилди, унга озгина бўлса ҳам озор етмасин, бели синмасин», деб ёлворар экан.

Мана шу пага-пага бўлиб ёғиб ўтган қорни, терак кучаласи учун деб яратганнинг ўзи юборар эмиш.

Онамнинг ҳикоятларини эшитиб ҳайратга тўламан. Табиатнинг мўъжизасига таҳсинлар айтиб, онамга меҳр билан термуламан.

Бироздан сўнг қор тўхтади. Об-ҳаво яна чарақлаб очилиб кетди. Қорнинг аччиққина совуғи бор. Эрта билан туриб мардона саф тортиб турган тераклар ёнига бораман. Улар мағрур, гўё Аллоҳнинг иноятидан бошлари кўкка етгандай. Ер билан битта бўлиб терак кучаласи тўкилибди. Биттасини олиб кўраман, худди бузоқбошига ўхшайди. Аммо бели синмабди, эсон-омон зарар кўрмай, бирор жойи ҳам «яраланмай» ерга тушиб олибди.

Яна бир қизиқ ҳодиса. Баҳор айёми. Сеҳрли, ажиб бир табиат гўзаллиги. Оппоқ ойдин кеча эди ўшанда. Ток тагидаги сўрида мазза қилиб, табиатнинг кўркамлигига шайдо бўлиб сира-сира уйқум келмай ётардим.

— Ҳалиям ухламадингми?

— Йўқ, уйқум келмаяпти, — дедим.

— Жийда гуллади, ҳидини сезаяпсанми? — сўради онам.

— Йўқ, бурним негадир ҳид билмайди, — дейман.

— Тур бўлмаса.

— Қаерга?

— Жийда гуллади, тур зиёрат қилиб келамиз.

Индамай ўрнимдан тураман. Боғ этагида икки туп нон жийдамиз бўларди. Барча мевали дарахтлар ичида ўзининг кумуш ранги билан оппоқ бўлиб алоҳида ажралиб турарди. Мен уни севардим, жийдаси пишиб етилганда маза қилиб еганман. Қиш кечалари ҳам танча чеккасида ўтириб жийдахўрлик қилардик.

Боғ этагига бордик. Муаттар, нозик бир ҳид анқиб кетди. Сездим, бутун вужудим билан унинг ғоят хуш бўйларини шимираман.

— Эсон-омон Байтул Муқаддасга бориб келдингизми, ҳаж сафари муборак бўлсин!

Онам жийданинг кумушранг япроқларини юзларига суртдилар. Ой нурида онамнинг чеҳралари шундай чиройли бўлиб кетди-ку, бориб маҳкам қучоқлаб олдим.

— Сен ҳам Ҳожи бувангнинг баргларини юзингга суртақол, — дейдилар.

Муаттар нозик ҳид анқиб турган жийданинг гул аралаш баргларини ҳидлаб, ўпиб, юзларимга сураман.

— Энди буёғини эшит, — дейдилар онам.

«Жийда муқаддас ўсимлик, жаннат меваси ҳисобланур. Унинг меваси шифобахш, минг дардга даво эрур.

Биласанми, ҳар йили баҳор айёмида жийда барг ёзиб, гул-ғунчаларини чиқариб бўлгач, кечаю-кундуз Аллоҳга тоат-ибодат айлаб, гулларининг тезроқ етилишини илтижо айлар экан.

Табиатнинг иноятй билан гул ғунчалари роса пишиб, етилиб маромига етгач, бир кечанинг ўзида Ҳажга жўнаб кетармиш. Шу кетганча бир неча кун Байтул Муқаддасда бўлиб Ҳажнинг бутун расми-русумларини бажо келтириб, кейин ўз Ватанига қайтиб келар экан. Шунда қийғос гуллаб ўзининг муаттар бўйларини оламга таратиб, Аллоҳга минг бор шукроналар айлаб эл-юртга осойишталик, маъмурчилик улашар экан».

Ҳа, онам жуда зўр аёллар-да, билмаган нарсалари йўқ. Ҳамон ўша жийда гуллаган ойдин кеча ёдимда. Ўшандан бери қай ерда жийда кўрсам, бориб уни зиёрат этаман, баргларидан ўпиб, онамни ёдга оламан.

Наврўз арафаси эди. Онам бош, бутун маҳалла аҳли ҳовлимизга катта дошқозон қуриб сумалак пиширишга тушиб кетишди. Кечаси билан ўйин-кулгу, баҳор нашидаси. Ёш аёллар қўшиқ айтиб рақсга тушишар, қариялар бўлса қозон атрофида

4

ўтириб сумалак пиширишар,ширин суҳбат қуриб, қизиқ, ривоят, ҳикоятлар сўзлашар. Ўшанда, вақт ярим кечадан оғган, ёш-жувонлар бир оз мизғиб олиш ниятида пинакка кетган чоғда сумалак ҳақидаги афсонани онам сўзлаб берган эдилар:

Мана ўша ривоят:

«Ривоятларга қараганда қадим-қадим замонларда тоғ ёнбағрида жойлашган ям-яшил бир қишлоқда серфарзанд камбағал оила яшаган экан. Болаларнинг ҳаммаси ёш бўлиб, қўлларидан ҳали ҳеч иш келмас экан. Шўрлик ота рўзғорни тебратиш учун ўтинчилик қилиб кун ўтказар экан.

Эрта баҳорда, наврўз арафасида ота саҳарлаб ўтин йиғиш учун тоққа чиқибди-ю, дом-дараксиз кетибди. Уйда тишга босгулик ҳеч нарса қолмаган, болалар эса оч, чақалоқ тинимсиз йиғлармиш. Болаларнинг аҳволини кўриб, бечора она адойи тамом бўлибди. Хўш, нима қилиш керак?

Она ўйлай-ўйлай ахийри «овқат беринг, қорним оч» деб ялинаётган болаларини тинчлантириш учун қозонга сув солибди-да, ўтин қалаб ёқаберибди. Кейин дони бўлмаса ҳам мазаси чиқар, деб қор тагида ниш урган буғдой майсаларини териб келиб қозонга ташлабди. Сойдан тош териб чиқиб, уни ҳам «овқат»га қўшибди.

«Онам овқат пиширяптилар» деб болалар хурсанд бўлишар, уларни тинчлантириш учун ёлғондакам ўчоққа ўт ёққан она эса қозонни ковлай-ковлай ичидан эзилармиш. Чунки очликдан чеҳраларида нур сўнган, ғариб ҳолатдаги болаларига таскин беришнинг бошқа йўлини тополмас, бирор егулик топиб келай деса болаларини ёлғиз ташлаб кетишга кўзи қиймас экан.

Овқатимиз тезроқ пишсин, деб болалар ўчоққа тинмай ўтин қалайверибдилар. Она эса «шошилманглар, бир ухлаб турсанглар, пишади» деб уларни юпатармиш-у, кўзларидан оқаётган алам ёшларини қўйлагининг енгларига яширармиш.

— Эй қодир Оллоҳ, бизларни бу кўргуликдан ўзинг қутқар, болаларимга раҳм-шафқат қил. Ахир бизнинг гуноҳимиз нима?! — Она бечора худога ёлбора-ёлбора ўчоқ бошида кўзи илиниб қолибди.

Бирвақт қаттиқ кулгу, болаларнинг қий-чувидан уйғониб кетибди. Қараса болалари қозон бошида туриб олиб қандайдир қуюқ таомни зўр иштаҳа билан талашиб-тортишиб еяшаётган эмиш.

«Онажон, туринг, ўзингиз емайсизми, жудаям ширин овқат бўлибди», деб уни қисташармиш болалар.

Она эса Аллоҳнинг бу мўъжизасини кўриб донг қотиб қолибди. Ҳа, сумалак аталмиш энг ноёб, энг тансиқ таом она меҳр-мурувввати, муҳаббати туфайли ана шу зайлда пайдо бўлган экан».

Онам сумалак ҳақидаги бу ривоятни ўзлари тўқиганмилар, ё бўлмаса қадимий китобларда ўқиганлармии, буниси менинг учун жумбоқ. Аммо мен «Суғд ўғлони» тарихий романимда ундан фойдаланганман. Суғдиёнада Наврўзнинг байрам қилиниши воқеаларида қадимий анъаналар, маросимлар, байрамлар ҳақида сўз борганда ана шу ривоят ҳикоя қилиб берилади.

— Ўғлим, ўзинг ўйлаб кўр, Аллоҳнинг қудрати билан кун билан туннинг баробарлашган вақти, янги куннинг туғилиши, йилнинг бошланиши кунида кўнглингда не орзуларинг бўлса Аллоҳдан тила, ниятларингга албатта етгайсан, — дер эдилар.

Мен ҳам ўшанда, Наврўз кирадиган тунда ҳеч кимга билдирмай боғ этагига бориб нораста, гўдак қалбим билан эзгу ниятларимга эришай деб илтижо қилганман. Кейин, ҳаммадан ҳам илоҳо бахтимга онажоним узоқ йиллар омон бўлсинлар, деганман.

(Давоми бор).

ДУШАНБА, 29

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.30 «Ҳафтанома».
*
8.30 «Мусиқий хазина». Феруз.
9.00 «Ҳаммаси маҳалладан бошланади». Публицистик кўрсатув.
9.30 «Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».
10.00 Янгиликлар.
10.05 Футбол шарҳи.
10.20 «Бола бошидан...» Мактабгача тарбия масалалари.
10.50 «Адолат». Ҳуқуқий-публицистик кўрсатув.
11.15 Эртаклар — яхшиликка етаклар. «Оби ҳаёт». Жиззах қўғирчоқ театрининг спектакли.
11.45 Тақдир. «Меҳрингизга ташнаман...».
12.15 «Силовсин овга чиқди». Бадиий фильм.
13.35 Ўзбекистон телерадиокомпанияси хор жамоасининг концерти.
14.00 Янгиликлар.
14.05 ЎзТВ ҳазинасидан. Чўлпон. «Кеча ва кундуз». Видеофильм. 1-қисм.
15.10 — 15.25 «Атланта-96».
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Эркатой».
18.30 «Кулги дармон дейдилар».
18.50 «Мозийдан садо».
19.05 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Буюк келажак сари».
21.10 Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда — Бухоро вилояти.
21.50 «Зарчашма».
22.05 Бу оқшом...
22.30 «Морена Клара». Телесериал.
23.20 Мусиқий дақиқалар.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Футбол. Ўзбекистон кубоги. «Дўстлик» — «Навбаҳор».
00.40 «Оламга саёҳат».
01.10 Тунги тароналар.
01.30 — 01.40 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Услуб».
18.25 «Палитра».
18.55 «Мультфейерверк».
19.20 «Клип-антракт».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Камертон».
20.10 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Курьер».
21.20 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.40 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.30 «Клип-антракт».
22.35 — 23.35 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Ёз манзаралари». Телефильм.
*
Россия жамоат телевидениеси 18.10 — 20.35
*
20.35 «Карачингиль». Телефильм.
*
Россия давлат телевидениеси 21.00 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Янги қурбон». Телесериал.
22.25 «Кодрлар». Телефильм.
*
Россия давлат телевидениеси 22.40 — 23.15
*
23.15 «Фильмлар ва тақдирлар».
23.55 — 24.00 Янгиликлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

СЕШАНБА, 30

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Олам ва одам». Маърифий кўрсатув.
9.00 Биржа ва банк хабарлари.
9.20 «Тошкент фавворалари». Телефильм.
9.30 «Оналар мактаби». Тележурнал.
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Рақслар гулдастаси».
Ўқув машғулотлари:
10.30 Абитуриент-96. Математика.
11.00 Инглиз тили.
11.30 Абитуриент-96. Она тили.
*
12.00 «Қимматли бола». Бадиий фильм.
13.20 «Алла» ижрочиларининг кўрик-танлови.
14.00 Янгиликлар.
14.05 ЎзТВ ҳазинасидан. Чўлпон. «Кеча ва кундуз». Видеофильм. 2-қисм.
15.10 — 15.25 «Атланта-96».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Табиатшунослар клуби». Болалар учун кўрсатув.
18.30 «Спорт. Спорт. Спорт».
18.40 «Виждон». Телесериал.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Дурдона».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Бизнес-академия».
21.20 «Д.Д.Д. ва бошқалар».
21.55 ЎзТВ экранида биринчи марта. «Товус-малика». Бадиий фильм.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 «Мусиқий саёҳат».
00.15 — 00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Тропиканка сири». Телесериал.
19.05 «Мультфейерверк».
19.15 «Блиц». Фотокўрик.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Постфактум».
20.05 «Нафис мажлислар».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «АРТ-журнал».
21.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.55 «Кинонигоҳ».
23.25 — 00.10 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Пружинкул». Мультфильм.
*
Россия жамоат телевидениеси
6.30 — 8.00 «Телетонг».
* * *
18.10 — 20.35
*
20.35 «Шарқнинг етти гўзали». Фильм-концерт.
*
Россия давлат телевидениеси 21.00 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Янги қурбон». Телесериал.
*
Россия давлат телевидениеси 22.25 — 23.00
*
23.00 «Сочидаги қоронғи тунлар». Бадиий фильм. 1-серия.
24.00 — 00.05 Янгиликлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

ЧОРШАНБА, 31

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Эстрада қўшиқлари.
9.00 «Китоб ва ҳаёт». Тележурнал.
9.30 Болалар учун. «Оромгоҳлар қўйнида».
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Кашф этилаётган имкониятлар». Ҳиссадорлар ҳиммати.
Ўқув машғулотлари:
10.30 Абитуриент-96. Кимё.
11.00 «Ассалом, япон тили!».
11.40 Абитуриент-96. Физика.
*
12.10 Қўқон шаҳар «Сарвигул» ансамблининг концерти.
12.40 «Ислоҳот ва масъулият».
13.10 «Нафосат дунёси». Кинодастур.
13.50 «Ишқ қиссаси». Катталар учун мультфильм.
14.00 Янгиликлар.
14.05 ЎзТВ ҳазинасидан. Чўлпон.

ЎЗБЕКИСТОН ОЙНАИ ЖАҲОНИДА

«Кеча ва кундуз». Видеофильм. 3-қисм.
15.10 «Атланта-96».
15.25 — 15.55 «Бахтиёр Холхўжаев куйлаганда». Фильм-концерт.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Болалар учун концерт.
18.25 «Автоолам».
18.40 «Сайёрамиз садоси». Публицистик кўрсатув.
19.00 Шеърият лаҳзалари.
19.05 «Замон билан ҳамнафас».
19.20 «Оҳанглар оғушида».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Фольклор-этнографик жамоаларининг «Зилол» телевизион фестивали.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
21.20 «Жаҳон киноси юлдузлари». Жулия Робертс.
21.40 «Шаҳар бедарвоза эмас...»
22.05 «Дубль».
22.15 «15 дақиқа спорт ҳақида».
22.30 «Морена Клара». Телесериал.
23.20 «Оҳанглар оғушида».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Тунги тароналар.
00.20 — 00.30 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Табиат дунёси».
19.10 «Мультфейерверк».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Дунё бўйлаб...».
20.20 Видеоклип.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.20 «Гиннес-шоу».
22.45 — 23.45 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Красавка». Телефильм.
*
Россия жамоат телевидениеси
6.30 — 8.00 «Телетонг».
* * *
18.10 — 20.35
*
20.35 «Эсдалик учун дастхат».
*
Россия давлат телевидениеси 21.00 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Янги қурбон». Телесериал.
*
Россия давлат телевидениеси 22.25 — 23.25
*
23.25 «Сочидаги қоронғи тунлар». Бадиий фильм. 2-серия.
00.25 — 00.30 Янгиликлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

ПАЙШАНБА, 1

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Жаҳон киноси юлдузлари». Жулия Робертс.
8.55 Буюк келажак сари. «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
9.15 Лирик тароналар.
9.45 «Кулол Раим бобо». Телефильм.
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Таълим ва ислоҳот». Малакали мутахассислар тайёрлаш вазифалари ва муаммолари.
10.30 «Қувноқ ёз ўтмоқда соз».
11.00 «Гойиб бўлди осмонда қушча». Мультфильм.
11.10 Ҳамкорликнинг амалий натижалари.
11.25 «Ринг». Бадиий фильм.
13.00 «Инсон ва замин». Тележурнал.
13.30 «Сомон йўли». Мусиқий публицистик кўрсатув.
14.00 Янгиликлар.
14.05 ЎзТВ ҳазинасидан. Чўлпон. «Кеча ва кундуз». Видеофильм. 4-қисм.
15.10—15.25 «Атланта-96».
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Катта танаффус».
18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
18.50 «Дилнавоз садолар».
19.00 «Аввал иқтисод...».
19.15 «Кўзгудаги акс». Фототанлов.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Юзма-юз».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Марказ ва минтақалар».
21.35 «Мутойиба».
21.45 «Одобнома».
21.55 «Омонлик тилаймиз».
22.00 Олтин мерос. «Шоҳ Эдип». Телеспектакль.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Тунги тароналар.
00.10—00.20 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.35 «Тропиканка сири». Телесериал.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Автосалон».
20.15 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Хобби-холл».
21.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.55 «Кинонигоҳ».
23.35—00.05 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Кўриқхонадаги қуш уялари». Телефильм.
*
Россия жамоат телевидениеси
6.30 — 8.00 «Телетонг».
* * *
18.10 — 20.35
*
20.35 «Сеҳрли най». Телефильм.
*
Россия давлат телевидениеси 21.00 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Янги қурбон». Телесериал.
22.25 Эълонлар.
*
Россия давлат телевидениеси 22.30 — 23.00
*
23.00 — 23.05 Янгиликлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

ЖУМА, 2

I

6.30. «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Юзма-юз».
8.45 Ўзбек куйларидан концерт.
9.15 «Атланта-96».
9.30 «Эъзоз». Телеочерк.
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Сиҳат-саломатлик». Тележурнал.
10.35 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
11.10 «Ўзбекистон — телевидение Ватани».
11.40 «Фильм суратга олинди...» «Ўзбектелефильм»да яратилган янги фильмлар.
12.20 «Фермер». Тележурнал.
12.50 «Маърифат» видеоканали.
14.00 Янгиликлар.
14.05—15.35 ЎзТВ ҳазинасидан. Чўлпон. «Кеча ва кундуз». Видеофильм. 5-қисм.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Синфдош».
18.30 «Аудитория».
18.55 Бизнес ҳафта якунлари.
19.05 «Ҳавас—ТВ».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Эртага — шанба».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Буюк келажак сари».
21.20 «Ривоят».
21.30 «Сизлардан ишорат».
21.55 «Репортаж».
22.25 «Морена Клара». Телесериал.
23.05 «Мафтункор чеҳралар».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Бизнес ҳафта якунлари.
00.05 Тунги тароналар.
00.15 — 00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.40 «Сизнинг имконият».
18.50 «Мусиқа, холос».
19.05 «Бизнес-уик».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Видеогид.
20.15 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 ТВ II намойиш этади.
21.10 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.20—23.20 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Дархон». Телефильм.
*
Россия жамоат телевидениеси
6.30 — 8.00 «Телетонг».
* * *
18.15 — 20.35
*
20.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт кўрсатуви.
*
Россия давлат телевидениеси 21.00 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Янги қурбон». Телесериал.
22.30 — 22.35 Эълонлар.
*
Россия жамоат телевидениеси 22.35 — 23.45
*
23.45 — 23.50 Янгиликлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

ШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Тараннум». Мусиқий дастур.
9.05 «Аёл борки, олам мунаввар...» Публицистик кўрсатув.
9.35 «Саҳна ҳаёти». Тележурнал.
10.10 «Маҳалламиз болалари». Телемусобақа.
10.45 Пойтахт концерт залларида.
11.20 «Малина виноси». Бадиий фильм.
12.50 «Рангин дунё». Бадиий публицистик кўрсатув.
«Ёшлик» студияси намойиш этади:
13.20 «Менга сўз беринг».
14.20 «Ёшлар ва замон».
14.40 «Атланта-96».
14.55—15.20 «Оқибат».
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Совға».
18.20 «Олам».
18.35 «Ҳайрат».
18.50 «Сиз севган қўшиқ».
19.05 «Мактуб».
19.15 «Оққуш».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Оҳанглар оғушида».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Ишингиз бароридан келсин!».
21.20 «Ўзбекистон — Ватаним маним!»
21.35 «Кўнгил».
21.55 Мусиқа салтанати.
«Тунги ёғду» Дам олиш дастури:
22.15 «Мўъжиза».
22.30 «Имкон чўққилари».
22.45 «Эрамиздан миллион йил аввал». Бадиий фильм.

II

18.00 «Мультфейерверк».
18.10 «Ўйинчоқлар растаси».
18.20 «Ҳужжатли кино экрани».
19.00 Эълонлар.
19.05 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Компьютер-Осиё».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Бангкок — Хилтон». Телесериал.
21.25 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.05—23.45 Видео — «О».

III

17.20 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
Россия жамоат телевидениеси 17.30 — 20.35
*
Россия давлат телевидениеси 20.35 — 23.05
*
Россия жамоат телевидениеси 23.05 — 23.50
*
23.50 — 00.10 «Тошда акс этган қуёш». Телефильм.

IV

«Чинор» видеоканали:
10.00 «Замандос».
10.30 «Бизнен мирас».
11.00 Эълонлар.
11.05 «Умид».
11.35 «Чинсэн».
12.05 Эълонлар.
12.10 — 13.25 Болалар учун фильм. «Шаҳзода ва гадо».
* * *
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

ЯКШАНБА, 4

I

6.30 «Ассалом Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан!».
11.00 М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм.
11.40 Достон қўшиқлари.
12.10 «Орзули олам бу...». Телеочерк.
12.40 «Қишлоқ ҳаёти». Тележурнал.
13.10 «Мультипанорама».
13.40 «Нурли йўллар». Темирйўлчилар кунига бағишланади.
14.10 «Атланта-96».
14.25 «Ташриф». Дам олиш дастури.
14.55—15.55 «Болалигим — пошшолигим». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «LEGO сайёраси».
18.15 «Виждон». Телесериал.
19.00 «Келгуси ҳафтада».
19.15 «Оҳанглар оғушида».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
19.55 Эълонлар.
20.00 «Юлдузлар».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 Эълонлар.
21.05 Буюк келажак сари. «Ўзбектелефильм» тақдим этади: «Олис юлдуз шуъласи».
21.25 Илҳом сатрлари.
21.30 «Шахс ва баҳс».
21.55 «Келгуси ҳафтада».
22.10 ЎзТВ экранида премьера. М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм. 3-қуй.
22.50 Футбол олами.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ҳафтанома».
24.00 Футбол. Ўзбекистон кубоги. «Трактор» — «МҲСК».
00.45 Тунги тароналар.
00.55—01.05 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 «Мультдаста».
18.15 «Боланинг тили...»
18.25 Эълонлар.
18.30 «Даракчи».
18.40 «Дармон».
18.50 «Мусиқий майдонча».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
19.55 Эълонлар.
20.00 «Табиат шифохонаси».
20.10 «Дилором наволар».
20.20 «Транспорт ва йўловчи».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 Эълонлар.
21.05 «Ал Биширнинг орзу-армонлари». Телесериал.
22.00 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.30—00.10 Видео — «О».

III

16.00 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
Россия жамоат телевидениеси 16.10 — 21.30
*
21.30 Эълонлар
*
Россия давлат телевидениеси 21.35 — 22.05
*
22.05 — 22.30 «Панорама».

IV

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!».
10.30 Эълонлар.
10.35 «Учувчи шифокорлар». Телесериал (Англия).
11.25 «Парле ву франсэ?» Француз тили ҳамма учун.
11.55 Эълонлар.
12.00 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
12.10 «Бу ажиб дунё».
12.30 «Дарвоқе». Дам олиш дастури.
12.55 Киносалон. «Кунлардан бир куни Америкада». Бадиий фильм.
14.25 Араб эстрадаси.
14.40 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
16.10 «Оқ соя». Марат Содиқов.
16.40 «Мусиқий олимп».
*
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

1996 йил — Амир Темур йили

ТЎЙГА ТЎЁНА

Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан Тошкентдаги Қомуслар бош нашриёти «Темур ва Улуғбек даври тарихи» деб номланган китобни нашр қилди. Китоб Ўзбекистон Фанлар Академиясининг тарих институти томонидан нашрга тайёрланди.

Китобда тарихий қўлёзмалардан олинган ишончли маълумотлар асосида Амир Темур ва унинг невараси Мирзо Улуғбек даврларидаги сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ҳаёт, маданият ва санъатнинг гуллаб яшнаши батафсил ёритилган. Бу икки улуғ шахс сиймоси тасвирланган бадиий адабиёт ва халқ оғзаки ижодидан намуналар ҳам китобдан жой олган.

Изчил ўрганилган ҳар қандай илмий асар сингари китобда фойдаланилган манбаларнинг тўла рўйхати берилган. Мутахассислар, талабалар ва тарих билан қизиққан кенг ўқувчилар оммасида китобнинг катта қизиқиш уйғотиши шубҳасиз.

(ЎзА)

Хабарларда диёр нафаси

БЕМОРЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Андижондаги «Ризқ» ҳиссадорлик жамияти жамоаси шаҳар даволаш муассасаларида рўйхатда турувчи қандли диабет касали билан хасталанганлар ва биринчи гуруҳ ногиронлари уйларига пархез нон олиб бориб беришни йўлга қўйди. Бунинг учун кетадиган транспорт харажатлари корхона олаётган фойда ҳисобига қопланади. Шу мақсадда махсус жиҳозланган «Дамас» микроавтобуси ажратилди.

КЎЧАЛАР КЎРК ОЧСИН ДЕБ

«Хоразмқурилиш» ҳиссадорлик жамиятининг уй-жой қурилиш комбинатида йўлкалар учун нақшинкор плиталар ишлаб чиқарила бошлади. Нисбатан арзон бундай плиталарни қўлда териш мумкин. Илк плиталар Урганч шаҳрининг энг йирик Ал-Хоразмий кўчаси йўлкаларига ётқизилди. Комбинатда ҳар куни 30 квадрат метр шундай маҳсулот тайёрланмоқда.

МАНФААТДОРЛИК САМАРАСИ

Чимбой тумани сув хўжалиги бошқармаси ходимлари йил бошидан буён далаларга режадагидан 20 миллион кубметр кўп сув юборилишига эришди. Бошқарма махсус бригадалари ҳозирдаёқ айрим суғориш тармоқларини таъмирлашга киришди. Жамоани ижтимоий ҳимоялашни яхшилаш муваффақият омили бўлмоқда. Улар юз гектарли ёрдамчи хўжаликда етиштирилаётган сабзавот ва мевалардан баҳраманд бўлмоқда. Гўшт ва сут ҳам ўзларидан чиқмоқда.

Ажаб, болаликда тезроқ улғайиб,
Улуғлик гаштидан тотмоқ бўламиз.
Умр эса кулиб ўтиб боради...
Сўнг уни қувалаб тутмоқ бўламиз.

«Кўнгиллар таскин топди...» 1992 йилнинг 1 январигача бўлган омонатлар индексация қилиниши, яъни ўтган йиллар мобайнида юз берган инфляция оқибатида харид қуввати йўқолган аҳоли маблағларининг қадр топтиришини кўзда тутган Президент Фармони ва бунга қўшимча ҳукумат қарори эълон қилингач, ана шу хайрли иш юзасидан газетамизда босилган мақолага шундай сарлавҳа қўйган эдик. Ўйлаб қарасак, жуда топиб қўйган эканмиз, сарлавҳани. Ахир бир эмас, юз эмас, ўн минглаб, юз минглаб, миллионлаб одамларни ўйлатиб қўйган ва ҳатто афсус-надоматли туйғулар уйғонишига сабаб бўлган воқеанинг бирдан, бутун дунё кўз ўнгида ёруғ ва қувончли якун топишини яна қандай изоҳлаш мумкин эди!

«Пулим куймайдиган бўлди!», «Орзулаб йиққан эдим, яхшилигимга буюрди!», «Каримов барака топсин!» каби шукроналарнинг то ҳанузгача адоғи йўқ.

Республика Халқ банки бошқаруви раиси Нуритдин Фахриддинович МУҲИТДИНОВ билан мулоқотимиз ҳам шу боисдан бўлса керак, жуда кўтаринки руҳда ўтди.

ОМОНАТЧИЛАР ЮЗИДА ТАБАССУМ КЎРДИМ

—деди Ўзбекистон Республикаси Халқ банки бошқаруви раиси Нуритдин Муҳитдинов биз билан мулоқотда

—Президентимизнинг 1995 йил 20 декабрдаги «Аҳолининг омонатларидаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони инсонпарвар сиёсатнинг ёрқин намунаси бўлганлиги бугун кўп гапирилаётир. Аслида ҳам шундай. Демократик ва ҳуқуқий давлат барпо этмоқчи бўлган мамлакатда бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Мазкур фармонни бажариш зиммасига юклатилган ташкилотлар, хусусан, Халқ банки, айтиш мумкинки, ўтган ярим йилни фавқулодда беҳаловат ўтказди. Нуритдин Фахриддинович, айтинг-чи, 1 июлни Халқ банки ходимлари, шахсан ўзингиз қандай кайфият билан кутиб олдингиз?

—Ушбу Фармон мустақиллик йўлида дадил одимлаётган ёш Ўзбекистон Республикасига халқаро майдонда обрў келтириш билан бир қаторда дунёда ижтимоий адолатни қарор топтиришга азму қарор қилган, ўз фуқароларига нисбатан инсонпарвар сиёсатни олиб боришга бел боғлаган, яна бир демократик ва ҳуқуқий давлат барпо этилаётганлигининг ўзига хос эътирофи бўлди, десам, янглишмайман. Узоқ тарихга назар солсак, бобокалонларимиз шарқона фалсафий-сиёсий тафаккур ила ўз давлатчиликларини барпо этиб, уни маълум ақида ва мезонларга таяниб бошқарганликларини кўрамиз. Хусусан—буюк Соҳибқирон Амир Темур бобомиз ўзи яратган қудратли давлатни «Куч—адолатдадир», деган ақидага риоя қилган ҳолда бошқарган. Бу эса, ўз навбатида давлатнинг равнақи учун асос бўлган. Чунки, халқига нисбатан адолатпешалик, мурувват кўрсатиш ҳам давлатга нисбатан оддий фуқаронинг ишончини кучайтирган, ҳам фуқароларнинг ўзаро жипслашувига, фаровонлик йўлида фаол иштирок этишига замин ҳозирлаган.

Бобокалонларимиз удумларига амал қилган ҳолда, мамлакатимиз раҳбарияти ҳам Президентимиз И. А. Каримов бошчилигида янги иқтисодий тизимга ўтиш давридаги иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан, ўз фуқароларининг турмуш даражасини яхшилаш зарур эканлигини бир дақиқа ҳам унутмасдан, доимо фуқароларнинг манфаати йўлида ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Ҳозирги кунда жаҳоннинг илғор мамлакатлари тан олаётган ва катта эътибор билан қараётган «ўзбек» иқтисодий тараққиёт дастурининг асосий тамойилларидан бири ҳам айнан шу давлат томонидан кучли ижтимоий сиёсатнинг амалга оширилаётганлигидир.

Президентимизнинг Фармони чиққан кундан бошлаб, бу муҳим тадбирни уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида тегишли вазирлик ва маҳкамалар қатори Халқ банки ҳамда унинг жойлардаги бўлимларида иш қизғин паллага кирди. Барча бўлимларда қўшимча иш жойлари ташкил қилиниб, иш вақтлари узайтирилди. Аҳолининг индексация масаласидаги саволларига жавоб бериш учун барча банк бўлим ва шаҳобчаларига етакчи банк мутахассислари жалб қилинди. Ўтган олти ой мобайнида омонат ҳисоблари бўйича «Индексация» махсус ҳисобларини очиш жараёни бир меъёрда, шов-шувларсиз ўтди.

Давлат миқёсида ўтказилган тадбир Халқ банки ходимлари олдига бир томондан катта масъулият юкласа, иккинчи томондан ишчанлик кайфиятини пайдо қилди. Шу маънода 1 июль барча ходимларимиз ҳаётида ажойиб сана бўлиб қолди, дейишим мумкин. Сабаби, шу куни мустақил республикамиз раҳбарияти ўз халқига бундан олти ой олдин берган ваъдасининг ижобат бўладиган куни эди. Иш вақти бошланишидан индексация қилинган пул маблағининг белгиланган 10 фоизини олиш учун Халқ банки бўлимларига келган биринчи омонатчиларнинг юзларидаги табассумни кўриб, қалбларимизда ватанга бўлган чексиз муҳаббат туйғуси жўш уриб, саховатли ишларни бисёр амалга ошираётган давлатимизнинг келажаги буюк эканлигини яна бир бор юракдан ҳис этдик. Мамлакатимизда ўтказилаётган бу саховатли тадбирнинг бевосита иштирокчиси бўлганлигимиз ғайратимизга ғайрат қўшиб, янада яхшироқ ишлашга руҳлантириб юборди.

—Фармон юзасидан Вазирлар Маҳкамасининг Қарори чиққандан кейин сиз «Туркистон» газетаси саволларига берган жавобингизда «Индексация» қилинадиган, яъни 1992 йил 1 январига қадар Жамғарма банкига пул қўйган фуқаролар сони 5 миллионга етишини сўзлаган эдингиз. Белгиланган муддатда уларнинг барчаси «Индексация» ҳисобини очишга улгурдими? Бирор сабабга кўра индексация қилинмаган омонат дафтарчаларининг тақдири нима бўлади? Уларнинг эгаларига тегишли пуллар-чи?

—Аҳолининг Халқ банки бўлимларидаги омонат қолдиқлари бўйича таркибини таҳлил қилганимизда 1 миллиондан ортиқ омонатчиларнинг пули 100 рублгачани ташкил этиб, мўлжалланган пул миқдорининг 3 фоизга яқинини ташкил қилди. Бу омонатчилар Халқ банки бўлимларига мурожаат қилмаганлиги, шунингдек, айрим фуқаролар эса республикадан ташқарига доимий яшаш учун кўчиб кетганлиги сабабли, Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 12 февралдаги № 54 сонли Қарорининг тегишли бандларига асосан, «Индексация» махсус ҳисоблари очилмади. 1996 йил 1 июлга қадар 2 миллион 700 мингдан ортиқ фуқароларнинг омонатлари бўйича «Индексация» махсус ҳисоблари очилиб, мўлжалланган индексация пул миқдорининг қарийб 97 фоизини ташкил этди. Лекин, шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, аҳолининг омонатлари бўйича пул маблағларини индексация қилиш тадбирини осойишта ўтказиш, аҳолининг ўз вақтида банк бўлимларига мурожаат қилишлиги зарурлиги ҳақида доимий равишда кенг оммавий ахборот воситалари орқали реклама ва эълонлар, тушунтириш ишлари олиб борилди. Айниқса, июнь ойи ичида ҳар куни бир неча бор аҳоли омонатлари бўйича индексация қилиш тадбири 1996 йил 30 июнгача давом этиши ва кўрсатилган муддатдан кейин «Индексация» махсус ҳисоблари очилмаслиги тўғрисида огоҳлантиришлар бериб борганимизни таъкидлашни истардим.

Президент Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиқишидан олдин ҳамда ўтган олти ой мобайнида республикамиздан ташқарида узоқ муддатли хизмат сафарида, даволанишда бўлган фуқароларнинг омонатларидаги пул маблағлари республика индексация комиссиясининг қарори билан тасдиқловчи ҳужжатлари асосида «Индексация» махсус ҳисоблари очилди.

—Ҳа, дарҳақиқат, юзага келиши мумкин бўлган муаммо ва тушунмовчиликларни ечиш ва аниқлик киритиш учун индексация комиссиялари тузилган эди. Уларнинг бундан буёнги фаолияти қандай бўлади, уларнинг ваколати қачон тугайди?

—Ўзбекистонда амалга оширилаётган ҳар бир иш халқимизнинг фаровонлиги йўлида қилинаётганлиги ва бунда халқчиллик муҳитининг мавжудлиги тараққиёт дастуримизнинг хусусиятли томони эканлигини айтиб ўтиш лозим. Президентимиз Фармонининг тўлақонли ижросини таъминлаш мақсадида туман, шаҳар, вилоят ҳокимликлари қошида ҳамда Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида республика индексация комиссияси ташкил этилиб, унинг таркибига турли соҳаларнинг етакчи мутахассислари жалб қилинди. Бу комиссиялар 10 йил мобайнида фаолият кўрсатиб, «Индексация» махсус ҳисобларини очиш ва улар бўйича пул маблағларини тўлаш жараёнларини мувофиқлаштириб туриш мақсадида ташкил этилгандир.

—Одамлар индексацияланган пул маблағларини ола бошлаганига ҳам бир ойлар бўлиб қолди. Шу пайтгача банкка неча киши мурожаат қилди? Жами қанча сўм миқдоридаги пул тўланди?

— Ҳозирги кунга қадар, Халқ банки бўлим ва шаҳобчаларига белгиланган 10 фоиз пул миқдорини олиш учун 600 мингдан зиёд омонатчи мурожаат қилди, уларга 1 миллиард 10 миллион сўм тўланди.

—Индексацияланган пул маблағларини тўлаш, маълумки, ўн йил муддатда амалга оширилади. Умр—оқар дарё. Бир зумда ўтади кетади. Лекин бир фикр юракка тинчлик бермайди. Мамлакатимиз бой мамлакат, ер ости бойликларимизни айтмайсизми? Одамларимиз ҳам меҳнаткаш, ҳам ақлли! Давлатимиз бойиб кетса, тўлов муддатини қисқартириш имконияти пайдо бўлса-чи?

—Буни олий ҳакам—вақт кўрсатади.

—Нима бўлганда ҳам омонатчиларнинг индексация қилиниши зўр иш бўлди. Ўзинг фуқароси бўлган давлатдан фахрланиш туйғуси беихтиёр кишини бошқа мамлакатлар (мен собиқ иттифоқдош республикаларни назарда тутаётирман) даги аҳвол билан қиёслашга ундайди. «Индексация» бўйича Ўзбекистон тажрибаси Ҳамдўстлик давлатларида қандай кутиб олинди. Уларнинг бу масаладаги фикри қандай?

—Ўзбекистон Республикаси ўз сиёсий, мустақиллигини эълон қилган илк давларданоқ иқтисодий тизимда ҳам мустақилликни таъминлаш дастурини ишлаб чиқди. Ҳукуматимиз мамлакатимизга хос ички хусусиятлардан келиб чиққан ҳолда янгича иқтисодий тизимга ўтишни собитқадамлик билан аста-секин босқичма-босқич ва ўтиш даври қийинчиликларидан кам таъминланган аҳоли қатламларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш ҳақида ғамхўрликни бир дақиқа ҳам сусайтирмасдан амалга оширмоқда. Собиқ иттифоқнинг тарқалиши, республикаларнинг бир-бирини олдидаги мажбуриятларини бажармаслиги натижасида пайдо бўлган танглик оқибатида аҳоли омонатларидаги пул маблағлари қадрсизланиб, ўз сотиб олиш қобилиятини йўқотган эди. Ўзбекистон давлати биринчи бўлиб, аҳолининг омонатлардаги қадрсизланган пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, унинг амалиётда ижросини таъминлашга киришди. Бу масалада айрим мамлакатларда қонун лойиҳалари ишлаб чиқилган бўлса-да, лекин амалда қўлланмасдан, қоғозда қолиб кетди.

Яқинда бизнинг олиб бораётган ишлар билан танишган Белорусь Республикасидан келган ҳамкасбларимиз аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш жараёнига ўзларининг ижобий фикрларини билдириб, бизнинг тажрибамиз МДХдаги бошқа бирорта давлатда қўлланмаганлигини ва бу соҳада амалий чора-тадбирлар қурилмаганлигини эътироф этишди.

—Айрим омонатчилар индексацияланган пул маблағларининг белгиланган 10 фоизини олишлари билан уни шу ернинг ўзида бошқа омонат турига расмийлаштираётганларини эшитдик. Кези келганда Халқ банкида мавжуд бўлган омонат турлари ва уларнинг хусусиятлари ҳақида эслатиб ўтсангиз.

—Шу пайтга қадар Халқ банки бўлимларида омонатчилар томонидан индексация пул миқдорининг белгиланган 10 фоизи олиниши билан бошқа омонат турларига қайта расмийлаштирилмоқда. Ҳар куни ўртача 400—460 минг сўмга янги омонат турларига ҳисоб варақалари очилаётган бўлса, бу кўрсаткич 1 июлдан бошлаб, 22 миллиондан ортиқ сўмни ташкил этди.

Халқ банки доимо ўз мижозларининг омонатлардан манфаатдорлигини кафолатлаб келганлиги ҳамда аҳолига қулай ва хилма-хил банк хизматларини кўрсатиб келаётганлиги сабабли, аҳолининг ишончи тобора ортиб бормоқда.

Банкимиз томонидан аҳолига қуйидаги: талаб қилиб олинадиган, муддатли омонатлар (1 йилдан 3 йилгача, 3 йилдан 5 йилгача, 5 йилдан юқори), мақсадли болалар омонати, депозит ҳисоби, махсус ҳисоб, ссуда-жамғарма ҳисоби, кўрсатувчига бериладиган, муддатли кўрсатувчига қисқа муддатли депозит омонатлари (3 ойлик, 6 ойлик, 1 йиллик) ўқувчи, ютуқли, «Омад» ва имтиёзли кредит олиш мумкин бўлган «Рағбат» номли омонат турларини таклиф этиб, бу омонатлар бўйича муомалаларни амалга оширмоқда.

Асосий мақсадимиз аҳоли қўлида вақтинча бўш турган пул маблағларини инфляция жараёнидан муҳофаза қилиш билан биргаликда ишлаб чиқаришнинг ривожланишига замин ҳозирловчи молиявий заҳираларни мамлакатимиз иқтисодиётининг устивор тармоқларига йўналтиришдан иборатдир.

Олиб борилган таҳлилларимиз шуни кўрсатмоқдаки, аҳолининг қисқа муддатли омонат турларига пул маблағларини қўйишдан манфаатдорлиги кучаётганлигини эътиборга олиб, янги ютуқли «Омад» ва қисқа муддатли истеъмол эҳтиёжлари учун имтиёзли кредит олиш ҳуқуқини берувчи «Рағбат» омонат турларини жорий этишда, хусусан аҳолининг талаби эътиборга олинганлигини таъкидлашни истардим.

—Омонатчилари кўп мамлакат бой ҳисобланади, фуқаролари тўқ давлатдагина омонатга пул қўйилади. Халқ кутган ва халққа берилган ваъда бажарилган шу қувончли кунларда мижозларингизга қандай тилакларингиз бор?

—Утаётган ҳар бир кунимиз таассуротларга бой, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятида обрў-эътиборининг ортиб бориши, мамлакатимиз иқтисодиётида юз бераётган оламшумул ўзгаришлар ижтимоий ҳаётимизда янада кўпроқ саховатли ишларни қилишга руҳлантиради.

Ҳар қандай давлатнинг бойлиги, буюк мақсадлар йўлида учрайдиган тўсиқ ва қийинчиликларни собитқадамлик билан мардона енга оладиган меҳнаткаш халқи борлиги билан ўлчанади.

Тарихи минг йилларга бориб тақаладиган ўзбек халқи мустақиллик шарофати натижасида жамиятимиз фаровонлиги йўлида фаол иштирок этиб келмоқда. Яқин-яқинларгача ҳаттоки кичик бир детални мустақил ишлаб чиқариш имкониятига эга бўлмаган республикамизда бугунги кунда жаҳон талабларига жавоб берадиган йирик-йирик ундирувчи қайта ишловчи корхоналар қисқа фурсатларда қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда.

Биргина мисол, яқинда Асака шаҳрида Жанубий Корея билан ҳамкорликдаги ЎзДЭУ автомобиль заводининг ишга туширилиши Ўзбекистонни жаҳондаги 28 автомобиль ишлаб чиқарувчи мамлакатлар қаторидан жой олишига имконият яратди. Бу масаланинг бир томони бўлса, иккинчи томондан, йирик автомобиль заводининг ишга туширилиши аҳоли зич яшайдиган ҳудудда қўшимча иш жойларининг ташкил этилишига сабаб бўлиб ишсизлик муаммосини бартараф этишга, аҳолининг фаровонлигини янада оширишга имкон беради.

Мамлакатимизда соғлом, барқарор муҳитнинг мавжудлиги, давлат томонидан чет эл сармояларининг кафолатланганлиги натижасида барча вилоятларда катта-катта корхоналар бунёд этилмоқда. Бу эса, ўз навбатида аҳолининг иш билан таъминланишини ва даромадларнинг ортиб боришини билдиради. Бинобарин, мижозларимизга тилагим шу: юртимиз тинч бўлсин, халқимиз тўкин-сочинликда фаровон ҳаёт кечирсин; Халқ банки эса, халқимиз пешона тери билан топган маблағларни сақлаб, фуқароларимиз манфаати йўлида хизмат қилишга ҳамиша тайёрдир.

Суҳбатдош:
Зайниддин РИХСИЕВ.

УММОН ОРТИДАН МУЖДА КУТИБ...

Atlanta 1996

...гимнастикачи қизларини доғда қолдирган америкалик Старк эса бир кун ичида Американинг қаҳрамонига айланди. Унинг юксак маҳорати ва матонати тилларда достон бўлди.

Хуллас, олимпиада дастлабки довонини ошиб, асосий мусобақалар бошлаб юборилди. Ўзбекистонлик спортчилар ҳам ана шундай кучлилар уммонида ўз кемаларини дадил бошқараётганликлари бизни қувонтиради. Армен Богдасаровнинг кумуши кетидан боксчиларимиз Наримон Отаев, Дилшод Ёрбеков, Карим Тўлагановларнинг ўз вазнларидаги дастлабки ғалабалари ҳали Ўзбекистон спортчилари Олимпиаданинг медалларини олишда ўз имкониятларини йўқотмаганликларини кўрсатди. Устига-устак теннисчи Павел Огородов Тошкентда ўз мағлубиятининг сабабчиси бўлган венгриялик Шандор Ножалидан бу гал устун келганлиги ҳам қувончли ҳолдир.

ДАҲОНИНГ ТУҒИЛИШИ

Бутун дунё спортининг пойтахтига айланган Атланта байрам кайфиятида яшамоқда. Спортчиларнинг юксак маҳоратлари эвазига кўрсатилаётган юқори натижалар ушбу кайфиятни бир маромда, кўтаринки руҳда сақлашга имкон яратаяпти. Мутахассислар ҳам ушбу олимпиадани бежиз даҳолар туғилиши даври деб таъкидлашмаяпти. Ҳали ҳеч кимга номаълум бўлган спортчиларнинг юксак натижалари эса бу йилги олимпиадани ана шундай деб аташга имкон яратмоқда. Сиёсий сабабларга кўра, тақиқ остида ҳисобланган Жанубий Африка Республикаси спортчилари катта ютуқларга эришишларини ким башорат қилибди, дейсиз. Жумладан, «Жазирама» қитъанинг жанубидан келган Пенеллона Хейс сузиш бўйича бирваракайига икки олтин медалнинг соҳиби бўлди. Россия, Украина, Хитой, Германиянинг манаман деган

ОЛИМПИАДА... САНЪАТКОРЛАРГАМИ?

Олимпия ўйинлари ўзининг энг юқори босқичига чиқди. Рекордлар рекордларга уланиб, спортчиларнинг юксак натижалари ташкилотчиларнинг ташкилотчилик маҳоратига уланиб кетди. Жумладан, ушбу олимпиада тарихида энг кўп санъаткорлар иштирок этган олимпиада бўлди. Очилиш маросимида 1200 актёр, 196 мусиқачи, 300 қўшиқчи қатнашиб, барчанинг дилини хушнуд этди. Очилиш маросимига 15 миллион долларнинг сарф этилиши бежиз эмас, албатта. Ташкилотчиларнинг саъй-ҳаракати билан Олимпиада жамоат тартибини сақлаш учун 30 мингга яқин полициячилар, хусусий детективлар ва солдатлар жалб этилди.

Газета саҳифаланаётганда:

ФИДЕ Президенти Кирсан Илюмжиновнинг таъкидлашича 1997 йилда жаҳон чемпионлари Анатолий Карпов ва Гарри Каспаровлар ўртасида «суперматч» ҳар икки томонларнинг келишувига мувофиқ ўтказиладиган бўлди. Бу беллашувнинг мукофот миқдори 2 миллион доллар атрофида.

ШОҲМОТ ОЛАМИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР...

ФИДЕ эса ўзининг янги рейтинг жадвалини эълон қилди. Бунда 2785 очко билан Гарри Каспаров етакчилик қилмоқда. Иккинчи ўринда 2775 очко билан Анатолий Карпов, учинчи ўринда 2675 очко билан Владимир Крамниклар боришмоқда. Аёллар ўртасида эса венгриялик машҳур Полгарлар оиласининг вакиласи Юдит Полгар 2665 очко билан биринчи ўрини эгаллаб турибди.

Ваҳобиддин ЎРОҚОВ

Ранг-баранг олам

ШОШИБ ҚОЛМАДИ

Кейинги пайтларда Оренбург вилоятининг Матвеевск туманида заҳарли илонлар болалай бошлаганлигини мутахассислар ҳам тасдиқлашмоқда. Зеро ҳар қанча эҳтиёт чоралари кўрилмасин, илон барибир илонда, кутилмаганда ҳаётингизга хавф солиши мумкин.

Кузькино қишлоғилик аёл ҳам олти ёшли қизчасининг бехос қичқиригидан шошиб қолмади. Дашт илонини эслатувчи газанда ўрмалаб бораётганини кўрди-ю, масалага тушунди. Она дарров қизининг илон чаққан жойини топиб, заҳарли қонни сўриб ташлади.

Ҳозир она-бола касалхонада ётишибди.

ИССИҚ ВА СОВУҚДА... ТАЪТИЛ

Қрим деганда кўпчилигимизнинг кўз ўнгимизга ором-бахш денгиз бўйлари, дунёга машҳур оромгоҳлар келади. Лекин бу ернинг ҳам ўзига яраша ташвишлари бор. Айниқса, қиш фаслида. Шунинг учун Первомай ва Нижнегор туманлари маориф бўлими раҳбарлари ўзига хос таклиф билан чиқдилар. Бундан буён бу туманлар ўқувчиларига икки марта катта таътил берилади. Биринчиси, жазирама ёз кунлари—июль ойида бўлса, иккинчиси айни қиш — январь-февраль ойларидадир. Сабаби— оддий. Бу икки туман ҳокимияти ёқилғи сотиб олиш учун пул топа олмадилар.

Бошқа туманларда ҳам аҳвол уларникидан яхши эмас.

АНАНД ТАСЛИМ БЎЛДИ

Жаҳоннинг энг кучли шохмотчиларидан ҳисобланмиш 26 яшар ҳиндистонлик Вишванатан Ананд... таслим бўлди. Аммо шохмот тахтаси узра эмас, ишқ гулшани ичра шундай ҳол юз берди. Никоҳ маросими ҳам ота-боболардан қолган анъанага тўла риоя қилинган ҳолда ўтди. Бу кўпроқ Вишванатан ва маҳбубаси 22 ёшли Арунанинг ота-оналари хоҳиши бўлгани учун ҳам ҳеч ким қаршилик қилолмади. Икки кун давомида тўйга таклиф қилинган Ананднинг ҳамкасблари, дўст биродарлари дуо ва қўшиқларни бошқалар қатори тинглашга мажбур бўлдилар. Руҳонийлардан бири меҳмонларнинг чарчаб қолганлигини сезиб, маросимни қисқартирмоқчи эди, бироқ Ананднинг отаси қатъиян қарши туриб, барчаси қадимги урф-одатлар бўйича бўлиши лозимлигини талаб қилди.

Тошкент универсал кўчмас мулк биржаси жамоаси биржа директори М. С. Қодировга онаси

Марҳамат АБДУЛЛАЕВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58;
хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. —— 0370
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми —— 2 табоқ. Тираж — 8793.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.00
1 2 3 4 5 6